

Сәулет, қала құрылысы және құрылыс
саласындағы мемлекеттік нормативтер
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫС НОРМАЛАРЫ

Государственные нормативы в области
архитектуры, градостроительства и строительства
СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

**ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ЖОБАЛАУ.
СТАЦИОНАРЛЫҚ ТИПТЕГІ АВТОЖАНАРМАЙ
СТАНЦИЯЛАРЫ**

**ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ.
АВТОЗАПРАВОЧНЫЕ СТАНЦИИ
СТАЦИОНАРНОГО ТИПА**

**ҚР ҚН 3.03-07-2012
СН РК 3.03-07-2012**

Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің
Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері
комитеті

Комитет по делам строительства и жилищно-коммунального
хозяйства Министерства промышленности и строительства
Республики Казахстан

Астана 2025

АЛҒЫ СӨЗ

- 1 **ӘЗІРЛЕГЕН:** «ҚазҚСҒЗИ» АҚ, «ЗЦ АТСЭ» ЖШС
- 2 **ҰСЫНҒАН:** Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің Техникалық реттеу және нормалау басқармасы
- 3 **БЕКІТІЛГЕН ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН:** Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің 2014 жылғы 29-желтоқсандағы № 156-НҚ бұйрығымен 2015 жылғы 1-шілдеден бастап

ПРЕДИСЛОВИЕ

- 1 **РАЗРАБОТАН:** АО «КазНИИСА», ТОО «ЗЦ АТСЭ»
- 2 **ПРЕДСТАВЛЕН:** Управлением технического регулирования и нормирования Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства национальной экономики Республики Казахстан
- 3 **УТВЕРЖДЕН (ы) И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ:** Приказом Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 29.12.2014 № 156-НҚ с 1 июля 2015 года.

Осы мемлекеттік нормативті Қазақстан Республикасының сәулет, қала Құрылысы және құрылыс істері жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органының рұқсатысыз ресми басылым ретінде толық немесе ішінара қайта басуға, көбейтуге және таратуға болмайды.

Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің 2025 жылғы 10 желтоқсандағы №163-НҚ бұйрығына сәйкес өзгертулер енгізілді.

Настоящий государственный норматив не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения уполномоченного государственного органа по делам архитектуры, градостроительства и строительства Республики Казахстан.

Внесены изменения в соответствии с приказами Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства промышленности и строительства Республики Казахстан №163-НҚ от 10.12.2025 года

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ

1. ҚОЛДАНУ САЛАСЫ.....	1
2. НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР.....	1
3. ТЕРМИНДЕР, АНЫҚТАМАЛАР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР	3
4 МАҚСАТТАРЫ МЕН ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ТАЛАПТАРЫ	3
4.1 Мақсаттары	3
4.2 Функциональдық талаптар.....	3
5 СТАЦИОНАРЛЫҚ ТИПТЕГІ АЖС ҚОЙЫЛАТЫН ЖАЛПЫ ТАЛАПТАР.....	5
6 СТАЦИОНАРЛЫҚ ТИПТЕГІ АЖС БАС ЖОСПАРЫНА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР.....	7
7 ҒИМАРАТТАР МЕН ИМАРАТТАРҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР	8
8 ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР.....	10
8.1 АЖС өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар.....	10
8.2 АЖС жарылыс қауіпсіздігі	11
9 АЖС ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ЖАБДЫҚТАУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР....	11
10 АЖС ИНЖЕНЕРЛІК-ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМСЫЗДАНДЫРУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР.....	13
10.1 Сумен жабдықтау және кәріз жүйелері	13
10.2 Жылуоту және желдету	14
10.3 Электрмен қамсыздандыру, электрмен жабдықтау, найзағайдан қорғау, байланыс, өндірістік процестерді автоматтандыру	14
11 ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР.....	16
12 ЭЛЕКТР-ХИМИЯЛЫҚ ҚОРҒАНЫСҚА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР	18
13 АЖС ПАЙДАЛАНУҒА БЕРУГЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР	18
13.1 Жалпы талаптар.....	18
13.2 Машиналарға қызмет көрсету мен АЖС жабдықтарының қауіпсіздігіне қойылатын талаптар	18
14 ЖАЗАТАЙЫМ ОҚИҒАЛАР ҚАУІПСІЗДІГІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНУДАҒЫ ҚОЛЖЕТІМДІЛІККЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР.....	18
БИБЛИОГРАФИЯ.....	19

КІРІСПЕ

Осы мемлекеттік нормативте сұйық мотор отынына арналған жер астында және жер үстінде орналасқан резервуарлары бар стационарлық типтегі автожанармай станцияларын (ары қарай – АЖС) орналастыруға, жобалауға, құрылысын салуға және пайдалануға беруге қойылатын негізгі талаптар белгіленеді.

Осы мемлекеттік норматив Қазақстан Республикасының «Техникалық реттеу туралы» заңына, стационарлық типтегі автожанармай станцияларын орналастыруға, жобалауға, құрылысын салуға және пайдалану беруге қойылатын талаптарды регламенттейтін нормативтік құқықтық және техникалық актілерге сәйкес әзірленген.

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫС НОРМАЛАРЫ
СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН****ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ЖОБАЛАУ. СТАЦИОНАРЛЫҚ ТИПТЕГІ АВТОЖАНАРМАЙ
СТАНЦИЯЛАРЫ****ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ.
АВТОЗАПРАВочНЫЕ СТАНЦИИ СТАЦИОНАРНОГО ТИПА**

Енгізілген күні - 2015-07-01

1 ҚОЛДАНУ САЛАСЫ

1.1 Осы құрылыс нормалары сұйық мотор отынына арналған резервуарлары жер астында және жер үстінде орналасқан стационарлық типтегі автожанармай станцияларын (АЖС) орналастыруға, жобалауға, құрылысына және пайдалануға беруге қойылатын негізгі талаптарды белгіленеді.

1.2 Құрылыс нормалары өндірістегі еңбек қызметіне қажетті жағдай туғызу мен АЖС құрылысын салу және пайдалануға беру кезінде адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуді қоса, адамның өмірі мен денсаулығын өндірістік ортаның жағымсыз әсерлерінен қорғау мақсатында АЖС орналастыруға, жобалауға, құрылысын салуға, реконструкциялауға және техникалық қайта жарақтандыруға қойылатын жалпы талаптар негізделеді.

1.3 Құрылыс нормалары ведомстволық тиістілігіне, меншік түрі мен әртүрлі ұйымдастырушылық-құқықтық түрлеріне тәуелсіз, стационарлық АЖС барлық түрлеріне тарайды.

2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Осы құрылыс нормаларын қолдану үшін келесі сілтемелік құқықтық және нормативтік құжаттар керек:

Қазақстан Республикасының 03.04.2002 жылғы № 314-ІІ «Қауіпті өндірістік объектілердегі өнеркәсіптік қауіпсіздік туралы» заңы.

Қазақстан Республикасының 22.11.1996 ж. № 48-І «Өрт қауіпсіздігі туралы» заңы.

Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 қарашадағы № 603-ІІ ЗРК «Техникалық реттеу туралы» заңы.

Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі № 242-ІІ «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» заңы.

Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 17 шілдедегі № 245-ІІ «Автокөлік жолдары туралы» заңы.

2002 жылғы 4 желтоқсандағы N 361-2 «Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салатауаттылығы туралы» заңы.

Қазақстан Республикасының 09.01.07 ж. № 212-ІІІ Экологиялық кодексі.

Қазақстан Республикасының 2003 ж. 20 маусымдағы № 442-ІІ ЗРК Жер кодексі.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 16.01.2009 ж. №14 қаулысымен бекітілген «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар» техникалық регламенті.

Ресми басылым

ҚР ҚН 3.03-07-2012

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 29-мамырдағы № 514 қаулысымен бекітілген «Мұнай базалары мен автокөлікке жанармай құю станцияларының қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламенті.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 29-тамыздағы № 803 қаулысымен бекітілген «Өндірістік нысандардағы дабылдық түсті белгілерге, қауіпсіздік белгі таңбалары мен белгілеріне қойылатын талаптар» техникалық регламенті.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 29-тамыздағы № 796 қаулысымен бекітілген «Ғимараттарды, үй-жайларды және имараттарды автоматты өрт сөндіру және автоматты өрт дабылы, хабарландыру және өрт кезінде адамдарды эвакуациялауды басқару жүйелерімен жабдықтауға қойылатын талаптар» техникалық регламенті.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 17-қарашадағы №1202 қаулысымен бекітілген «Ғимараттар мен имараттардың, құрылыс материалдары мен өнімдерінің қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламенті.

ҚР ҚН 3.01-03-2011 Өнеркәсіп кәсіпорындарының бас жоспарлары.

ҚР ҚН 3.02-15-2003 Технологиялық жобалау нормалары. Мұнай және мұнай өнімдерінің қоймалары.

ҚР ҚН 3.06-01-2011 Ғимараттар мен имараттардың қимылы шектеулі топтар үшін қолжетімділігі.

ҚР ҚН 4.04-23-2004* Тұрғын және қоғамдық ғимараттарды электр құрал-жабдықтарымен жабдықтау. Жобалау нормалары.

ҚН 527-80 10 МПА дейінгі ру болат құбырларын жобалау жөніндегі нұсқаулық.

ЕСКЕРТПЕ Осы мемлекеттік нормативті пайдалану кезінде сілтемелік нормативтік құжаттардың қолданысын жыл сайын басып шығарылатын тізімдемелер мен ағымдағы жылдың көрсеткіштері және ай сайын басып шығарылатын тиісті ақпараттық бюллетендер мен ағымдағы жылы жарияланған көрсеткіштер бойынша тексеру мақсатқа сай келеді.

Сілтемелік нормативтік құжат ауыстырылған (өзгертілген) жағдайда, осы мемлекеттік нормативті қолданған кезде ауыстырылған (өзгертілген) құжатты қолданған жөн.

Сілтемелік құжат ауыстырусыз күші жойылған жағдайда, оған сілтеме жасалған ереже сол сілтемеге қатысы жоқ тұрғысында ғана қолданылады.

3 ТЕРМИНДЕР, АНЫҚТАМАЛАР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

3.1 Осы құрылыс нормаларында тиісті анықтамалары бар келесі терминдер қолданылады:

3.1.1 **Автоматтандырылған АЖС:** технологиялық жүйесі көлік құралдарына сұйық мотор майын құюға арналған және резервуарларының жер астында орналасуымен және мұнай өнімдерін ОТК арқылы автоматтандырылған (оператордың қатысуысыз) жіберумен сипатталатын стационарлық АЖС.

3.1.2 **ААЖС қызметтік ғимараты:** ААЖС қызмет көрсетуші жұмыскерлердің үнемі болуын талап етпейтін құрал-жабдықтары мен аспаптарын орналастыруға арналған ғимарат.

3.1.3 **Модуль:** АЖС көлік құралдарына сұйық мотор майын құюға арналған және резервуарларының жерүсті орналасуымен және ОТК мен біртұтас зауыт өнім ретінде отын сақтайтын резервуарлардың әр жерге қойылуымен сипатталатын технологиялық жүйесі.

3.2 Осы нормативтік құжатта келесі қысқартулар қолданылады:

3.2.1 **АЖС:** Автокөлікке жанармай құю станциясы.

3.2.2 **ААЖС:** Автоматтандырылған автокөлікке жанармай құю станциясы.

3.2.3 **ОТАЦ:** Отын тасымалдауға арналған автокөлік цистернасы.

3.2.4 **ЖЖМ:** Жанар-жағар майлар.

3.2.5 **БӨӨ:** Бақылау-өлшеу орны.

3.2.6 **АТКШ:** Алаудың таралуының төменгі концентрациялық шегі.

3.2.7 **ОТШ**: Оталудың төменгі шегі.

3.2.8 **СҚА**: Санитарлық қорғаныс аймағы.

3.2.9 **ОТК**: Отын тарату колонкасы.

4 МАҚСАТТАРЫ МЕН ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ТАЛАПТАРЫ

4.1 Мақсаттары

Құрылыс нормалары:

- еңбек қызметі үшін қажетті жағдайларды жасауды қоса, адамның өмірі мен денсаулығын өндірістік ортаның жағымсыз әсерінен сақтау;
- АЖС пайдалану кезінде адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету;
- әртүрлі табиғи және техногендік әсерлер мен құбылыстар жағдайында АЖС қорғаудың қажетті деңгейін қамтамасыз ету;
- өрттің көршілес ғимараттар мен имараттарға таралуының алдын-алу, кәсіпорындарды өртке қарсы құралдармен жабдықтау, өрт кезінде адамдарды эвакуациялауды қамтамасыз ету;
- қозғалыс мүмкіндігі шектеулі адамдардың кәсіпорын аумағына кіруге қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсаттарында сұйық мотор отынына арналған резервуарлары жер астында және жер үстінде орналасқан АЖС-ге ҚР аумағында тікелей қолдану мен орындау үшін міндетті болып табылатын жалпы қауіпсіздік талаптарын белгілейді.

4.2 Функциональдық талаптар

4.2.1 АЖС және оның төңірегіндегі аумақтар пайдалануға қойылатын талаптарды орындау кезінде жазатайым оқиғалардың, адамдарды жарақаттау және оның өмірі мен денсаулығына қауіп төну ықтималдығы барынша кем болатындай жобаланып, салынуы керек.

4.2.2 АЖС орналастыру, жобалау, құрылысын салу мен пайдалануға беру табиғи-климаттық, санитарлық-гигиеналық, өртке қарсы, қоршаған ортаны қорғау, гигиена, адам денсаулығын сақтау талаптарының есебімен, өнеркәсіптік және өртке қарсы қауіпсіздік талаптарына, ҚР ҚН 3.01-03, [3] нормаларға сай орындалуы керек.

4.2.3 АЖС ғимараттары мен имараттары өмір циклының барлық кезеңдерінде қауіпсіздік талаптарына жауап беруі керек.

4.2.4 Адамдардың қауіпсіз жүруі келесі санитарлық-эпидемиологиялық және микроклиматтық жағдайлармен: жұмыс аймағының ауасындағы зиянды заттар мөлшерінің шекті рұқсатты мөлшерден астам мөлшерде болмауымен; үй-жайларда жылу мен ылғалдың барынша кем мөлшерде шығарылуымен; шу, діріл, ультрадыбыс деңгейінің, электр-магнитті толқындар деңгейінің, радиожиіліктердің, статикалық электр мен иондағыш сәулелендірудің шекті рұқсатты мөлшерден астам болмауымен, сонымен қатар дене жүктемелерінің, адам зейінінің шектеулі болуымен және жұмыскерлердің қажуының алдын алумен – қамтамасыз етілуі керек.

4.2.5 АЖС ғимараттары мен имараттары ғимарат пен имараттың ықтимал өртенуінің есебімен ең жағымсыз ауа-райы жағдайында да өрт көршілес ғимараттар мен имараттарға берілмейтіндей етіп орналастырылуы керек.

4.2.6 АЖС аумағының оған өрт сөндіру техникасы, техникалық құралдар, құтқару және медициналық қызметтер барлық жақтан кедергісіз кіре алатындай аралық жолдары, кіреберістері болуы керек.

ҚР ҚН 3.03-07-2012

4.2.7 АЖС аумағында өртке қарсы сумен жабдықтау жүйелерін орналастыруды қарастыру керек.

4.2.8 АЖС аумағы, ғимараттары мен имараттары өртті табу және сөндіруге арналған техникалық құралдармен жабдықталуы керек.

4.2.9 АЖС және оған жанасқан аумақтар пайдалануға беруге қойылатын талаптарды орындау кезінде жазатайым оқиғаларды, адамды жарақаттау және жүргіншілер, соның ішінде балалар мен егде адамдар жүрген кезде адам өміріне қауіп төндірмейтіндей және мүмкіндігі шектеулі адамдардың еңбек орнына кедергісіз жетуін қамтамасыз ететіндей жобаланып, салынуы керек.

5 СТАЦИОНАРЛЫҚ ТИПТЕГІ АЖС ҚОЙЫЛАТЫН ЖАЛПЫ ТАЛАПТАР

5.1 АЖС үш типке жіктеледі:

А типі – тәулігіне 500 және одан астам рет май құятын (қарбалас уақытында 135 және одан астам рет май құятын) және резервуарларының жалпы сыйымдылығы қоса алғанда 150 м³ құрайтын АЖС;

В типі – тәулігіне 250-ден 500 ретке дейін май құятын (қарбалас уақытында 80-нен 135 ретке дейін май құятын) және резервуарларының жалпы сыйымдылығы қоса алғанда 100 м³ құрайтын АЖС;

С типі – тәулігіне 250 ретке дейін май құятын (қарбалас уақытында 80 ретке дейін май құятын) және резервуарларының жалпы сыйымдылығы қоса алғанда 75 м³ құрайтын АЖС.

5.2 АЖС жобалау осы құрылыс нормаларына, «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар», «Өндірістік объектілердегі дабылдық түсті белгілерге, қауіпсіздік белгі таңбалары мен белгілеріне қойылатын талаптар», «Ғимараттарды, үй-жайларды және имараттарды автоматты өрт сөндіру және автоматты өрт дабылы, хабарландыру және өрт кезінде адамдарды эвакуациялауды басқару жүйелерімен жабдықтауға қойылатын талаптар», «Мұнай базалары мен автокөлікке жанармай құю станцияларының өнеркәсіптік қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламенттеріне және Қазақстан Республикасының басқа да белгіленген тәртіппен бекітілген заңнамалық және нормативтік-техникалық актілеріне сәйкес жүзеге асырылуы керек. АЖС бекітілген қала құрылысы құжаттамасына, Жерді пайдалану және құрылыс салу ережесіне, қала құрылысы регламенттеріне және ҚР ҚН 3.01-01, ҚР ҚН 3.02-15, [17] нормаларға сәйкес орналасуы керек.

5.3 АЖС қауіпсіз еңбек жағдайын жасауды, еңбек процестерін барынша автоматтандыру мен механикаландыруды, сонымен қатар қызмет көрсетуші жұмыскерлерге әдеттегі жағдайларда және апатты жағдайларда санитарлық-гигиеналық және тұрмыс жағдайын қамтамасыз етуді көздейтін бекітілген жобалар бойынша салынуы керек.

5.4 АЖС арнайы бөлінген алаңдарда, көліктерге кіру қолайлы болатындай етіп, құрылыс нормалары мен ережелерін, санитариялық, экологиялық және өртке қарсы талаптарды сақтап ұйымдастырылған магистралдарда орналасуы керек.

5.5 АЖС құрылысына арналған алаңды таңдау Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылуы керек. АЖС алаңын таңдау актісіне техногендік технологиялық жүктемелер бөлігінде бағалау материалдары қоса беріледі.

5.6 Жол жиегінде немесе олардан тыс объектілерде кіреберіс жасау қажет болған жағдайда АЖС орналастыру үшін жер телімдерін беру туралы шешімдерді автокөлік жолдары жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органмен келісу арқылы белгіленген тәртіп бойынша жергілікті атқару органы қабылдайды.

5.7 * Автожанармай құю станциясы аумағында орналасатын мұнай өнімдерін сақтауға арналған сұйыққойманың жалпы сыйымдылығы (сақталатын автоцистернаның сыйымдылығын ескере отырып):

1) қалада және елді мекендерде автожанармай құю станциясын орналастырған кезде - 100 м³ артық емес;

2) автожанармай құю станциясын елді мекендерден тыс жерлерде орналастырған кезде - 150 м³ артық емес болуға тиіс.

Қалада және басқа елді мекендерде автожанармай құю станцияларын отын сақтайтын жер асты сұйыққоймаларымен ғана орналастыруға жол беріледі. **(Өзгерт.ред.- ҚТҮКШІК 10.12.2025 ж. №163-НҚ бұйрық).**

5.8 АЖС жобалаған кезде ҚР белгіленген тәртіппен қолдануға рұқсат етілген отын қабылдау, сақтау және беру технологиялық жүйелерін қолдану, ҚР ҚН 3.02-15 және [16] талаптары бойынша қарастырылуы керек.

5.9 АЖС отынды жеткізу арнайы автокөлік, теміржол көлігі, құбырлы көлік арқылы жүзеге асырылуы керек.

5.10 АЖС аумағында көлік құралдарының қозғалысы біржақты болуы керек. Осы жерде бөлек кіру және шығу жолдары қарастырылуы керек.

5.11 АЖС отынды төгу үшін отын құйылған автоцистернаның (АЦ) тұрағына арналған алаң қарастырылуы керек.

5.12 АЖС үшін өндірістік бъектілерді жобалауға қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сай санитарлық қорғаныс аймақтары жобаланады.

5.13 АЖС санитарлық қорғаныс аймағы АЖС құрылысын салу немесе реконструкциялау жобасымен бір уақытта әзірленетін абаттандыру және көгалдандыру жобасына сәйкес абаттандырылып, көгалдандырылуы керек.

5.14 Елді мекендердің селитебтік аумағынан АЖС ластану аймағының есебімен жеке жасыл желек жолағымен бөлектенеді. Жасылдандыру ауданы қолданыстағы нормативтік құжаттардың талаптарына сай болуы керек.

5.15 АЖС аумағында транзиттік инженерлік жүйелерді жасауға болмайды.

АЖС аумағының үстіне байланыс және электр берілісі желілерін ауамен өткізуге де тыйым салынады.

5.16 АЖС инженерлік желілерін қолданыстағы нормативтік құжаттардың талаптарына сай орналастыру керек.

5.17 АЖС пайдалануға беруге дейін алаңда «Өндірістік объектілердегі дабылдық түсті белгілерге, қауіпсіздік белгі таңбалары мен белгілеріне қойылатын талаптар» техникалық регламентінің талаптарына сай өрт қауіпсіздігі белгілері ілінуі (орнатылуы) керек.

5.18 АЖС қолданылатын жабдықтар мен материалдар Қазақстан Республикасының аумағында сертификатталуы керек. Отын қабылдау, сақтау және беру технологиялық жүйесінің модульдері зауытта жасалған болуы керек.

5.19 Қоршаған орта әсерінің қарқындылығы дәрежесін бағалау мен жерүсті резервуарлары мен құбырлардың сыртқы үстіңгі қабатын тот басудан қорғау [2] сәйкес жүзеге асырылады.

5.20 Технологиялық процестерді әзірлеу, өндірістік ғимараттар мен имараттарды жобалау барысында, сондай-ақ, жұмыс орнын ұйымдастыру кезінде адамға жұмыс орнында әсер ететін шуды рұқсатты мәндерден аспайтын мәнге дейін азайтуға қатысты барлық тиісті шараларды:

- шу қаупі жоқ техниканы әзірлеу;
- [11] бойынша ұжымдық қорғаныс құралдары мен әдістерін қолдану;
- [12] бойынша жеке қорғаныс құралдарын қолдану керек.

**6 СТАЦИОНАРЛЫҚ ТИПТЕГІ АЖС БАС ЖОСПАРЫНА ҚОЙЫЛАТЫН
ТАЛАПТАР**

6.1 АЖС келесі жерлерге:

- қала құрылысы, тарихи-мәдени құндылығы жоғары аймақтарда;
- жол өтпелеріне және олардың астына;
- қалқымалы құралдарда;
- электр берілісі желілерінің астында және электр берілісі әуе жолының белдемінен тіреудің бір жарым еселік биіктігінен кем қашықтықта;
- «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар» техникалық регламентінің 11-қосымшасының 1-кестесіне сәйкес анықталған минималдық рұқсатты қашықтық жоқ болған кезде өндірістік аймақта орналастыруға тыйым салынады.

6.2 АЖС оқшауланған жер телімінде, көбінесе басым болатын желдерге қатысты тұрғын үйлердің ық жағына әне халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығы, қоршаған ортаны қорғау, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар саласындағы уәкілетті органдармен келісілген жобалық құжаттамаға қатаң сәйкестікпен орналастыру керек. ҚР ҚН 3.01-03, ҚР ҚН 3.01-01 нормаларына сай, АЖС аумағын келесі функционалдық аймақтарға бөлу керек: кіру аймағы, май құю аймағы, қызмет көрсету аймағы, май сақтайтын резервуарлар аймағы, тазартқыш имараттар аймағы және көмекші аймақ.

6.3 ТҚКС, АЖС, автокөлік жуу орындары мен басқа қызмет көрсету объектілерін бір алаңда біріктірілген жағдайда, олар мен отын сақтайтын резервуарлар арасындағы қашықтықты сақтау керек.

6.4 АЖС автокөлік кәсіпорындарының аумағында орналастырған жағдайда, АЖС ғимараттары мен имараттарының осы кәсіпорындардың өндірістік ғимараттары мен имараттарына дейінгі қашықтығы [17] бойынша қабылданады.

6.5 АЖС аумағы, ғимараттары, имараттары мен құрылыстары:

- ҚН РК 2.02-06 талаптары бойынша «Ғимараттарды, үй-жайларды және имараттарды автоматты өрт сөндіру және автоматты өрт дабылы, хабарландыру және өрт кезінде адамдарды эвакуациялауды басқару жүйелерімен жабдықтауға қойылатын талаптар» техникалық регламентінің талаптарына сәйкес автоматты өрт сөндіру және автоматты өрт дабылы, хабарландыру және өрт кезінде адамдарды эвакуациялауды басқару жүйелерімен;

- «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар» техникалық регламентінің 17-қосымшасының талаптарына сай бастапқы өрт сөндіру құралдарымен жабдықталуы керек.

6.6 АЖС аумағына кіретін жолдар мен кіреберістерді ҚР ҚН 3.01-03 талаптары бойынша жобалау керек.

6.7 АЖС аумағына кіреберісте сервис белгілері орнатылуы керек.

6.8 Көлік құралдарын қоюға арналған алаңдарда олардың АЖС аумағынан еркін шығуы ескерілген автомобильдерді қоюды қамтамасыз ететін белгілер болуы керек.

6.9 АЖС аумағы мен мұнай өнімдерін резервуарларға құюға арналған алаңдардың жабындары мұнай өнімдерінің әсеріне төзімді, ақаба суды кәріз суға арналған резервуарға немесе АЖС өндірістік-жауын-шашындық кәрізге жинауға арналған кәріз астауларына қарай еңістетіп жобалау керек.

6.10 Кәріз суды ағызуға арналған бөлек алаңның аумағы сәл еңістетіп, автоцистернадан немесе резервуардан (мөлшерінен асырып құйғанда) мұнай өнімдері төгілген жағдайда, олар АЖС басқа аумағына және оның маңындағы нысандардың аумағына, соның ішінде жолға ағып кетпейтіндей етіп жобалануы керек.

6.11 АЖС аумағында [17] бойынша келесі жол белгілері орнатылуы керек:

- «Кіруге тыйым салынған» (АЖС автокөлік кіру үшін жабық болған жағдайда);

- «Ең үлкен жылдамдықты шектеу»;
- АЖС телімінің орналасу жағдайы ескерілген өзге де белгілер.

6.12 АЖС аумағының жаяу жүргіншілерге арналған тротуарлармен қиысуына жол берілмейді.

6.13 АЖС аумағының жабыны қатты болуы, жер үстіндегі және жауын-шашын ағыстарын жинауға арналған резервуар орналасқан жерге дейінгі жалпы еңісі болуы керек, ол түнгі уақытта жарықтандырылуы керек.

Вертикаль жоспарлау, абаттандыру, инженерлік желілерді орналастыру ҚР ҚН 3.01-01 талаптарына сай орындалуы керек.

6.14 АЖС аумағы абаттандырылған болуы керек.

6.15 Тұрмыстық қалдықтарды жинау үшін қақпақты контейнерлерді орнатуға арналған су оқшаулайтын жабынмен жабдықталған арнайы алаң бөлінуі керек.

7 ҒИМАРАТТАР МЕН ИМАРАТТАРҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

7.1 АЖС алаңдарының (телімдерінің) жоспарлануы өндірістік процесс пен еңбекке қолайлы жағдай туғызуды, жер телімдері ұтымды әрі үнемді пайдалануды және капитал салымдарының барынша тиімділігін қамтамасыз етуі керек.

7.2 АЖС ғимараттары мен имараттарын жобалау және құрылысын салу сейсмикалық аудандастыру, орналасқан аумағы және инженерлік-геологиялық жағдай ерекшеліктері (топырақтың қопсуы, топырақтың отыруын, мұздан ісінуін т.с.с.) сияқты ерекше жағдайлардың есебімен орындалуы керек.

7.3 Құрылыс конструкциялары ықтимал қауіпті әсерлердің есебі бар ғұмырлық пен сенімділікке ие болуы керек.

7.4 Конструкциялар құрылыс аймағындағы қауіпті геологиялық процестердің әсерін, сондай-ақ, сейсмикалық аудандастыруды ескере отырып, өз салмағы мен өздері тіреп тұрған құрылыстардың жүктемесіне, қар мен жел жүктемесіне, технологиялық құрал-жабдықтардың, көлік және инженерлік құрал-жабдықтардың жүктемесіне төзімді болып орнатылуы керек.

7.5 Жобалау кезінде құрылыс конструкцияларын есептеу үйлестірілген Еуропалық нормативтік құжаттарға сай орындалып, қауіпсіздік, сенімділік және төзімділік талаптарына жауап беретін материалдар мен технологиялардың қолданылуын шектемеуі керек.

7.6 Құрылыс салу және пайдалану беру барысында имараттардың іргелері мен күш түсетін конструкцияларының имараттардың пайдалануға беру қасиеттерін төмендетуге әкелетін сызаттары, зақымдары мен деформациялары болмауы керек.

7.7 Көлемдік-жоспарлық және конструктивтік шешімдерді жобаның технологиялық жобалау нормаларына сай әзірленетін технологиялық бөлігіне сәйкес қабылдау керек.

7.8 АЖС аумағында «А», «Б» санаттарының үй-жайларын (көлік жуу ғимараттарындағы көлік қоятын үй-жайлар мен техникалық қызмет көрсету орындарынан басқа), сонымен қатар «Г» санатты (АЖС үй-жайларының жарылыс-өрт және өрт қауіптілігі санаттары бойынша) үй-жайларды орналастыруға жол берілмейді.

7.9 АЖС аумағында АЖС жұмыскерлеріне арналған, көлік жүргізушілер мен жолаушыларға қызмет көрсетуге арналған, көлік құралдарына қызмет көрсетуге арналған қызметтік және тұрмыстық ғимараттарды (үй-жайларды) орналастыруға болады.

7.10 АЖС аумағында бос орны бар жерасты үй-жайларды, жасырын кеңістіктерді, сонымен қатар жерасты имараттарын (тоннельдерді, арналарды т.с.с.) жасауға жол берілмейді. АЖС ғимараттарының астына және эвакуациялық есіктер жаққа отын құбырларын салуға болмайды.

ҚР ҚН 3.03-07-2012

7.11 Көлік құралдарына сервистік қызмет көрсету үй-жайларын және көлік жүргізушілері мен жолаушыларға сервистік қызмет көрсету үй-жайларын; сұйық мотор отынын сатуға арналған дүкен мен қоғамдық тамақтану жайын бір ғимаратта орналастыруға болмайды.

7.12 «В» санатты үй-жайларды, сондай-ақ, жанғыш сұйықтықтарды сақтауға арналған дүкеннің қоймаларын ғимараттардың терезесі бар сыртқы қабырғаларының бойына орналастыру керек.

7.13 АЖС ғимараттары мен имараттары өртке төзімділіктің I, II, III дәрежелі бір қабатты болуы керек. Ғимараттардың ең үлкен жалпы ауданы [6] сәйкес келуі керек.

7.14 Технологиялық процесс нәтижесінде мұнай өнімдерінің буы шығуы ықтимал үй-жайлардың қарама-қарсы орналасқан екі не одан астам есік болуын қамтамасыз ету қажет.

7.15 Еденнің үстін жабуға арналған материалдар мұнай өнімдерінің әсеріне төзімді болуы керек.

7.16 Өрт, жарылыс қаупі бар, улы және күйдіргіш заттарды тасымалдауға арналған құбыр жолдарын тұрмыстық, қосалқы және әкімшілік-шаруашылық үй-жайлар, электр құрылғыларына арналған үй-жайлар, желдету камералары арқылы өткізуге болмайды.

7.17 Технологиялық құрал-жабдықтар мен май құю бағаналарының үстіндегі шатырлар жанбайтын материалдардан жасалуы керек. Желдетілмейтін бөліктері (куыстары) бар шатырларды жасауға болмайды.

Автоцистерналардан отын төгу алаңдарының және сұйық мотор отынын сақтауға арналған жерүсті резервуарларының үстіне шатыр жабуға жол берілмейді.

7.18 АЖС ғимаратының конструктивтік элементтері қалыпты пайдалану жағдайында оның жарылыс және өрт қауіпсіздігін және төтенше жағдайларда қорғалуын қамтамасыз етуі керек.

7.19 Электр желілерін қайта жабдықтауға, стандартқа сай келмейтін сақтандырғыштарды қондыруға, қолдан жасалған және жарамсыз электр-жылу аспаптарын пайдалануға (жобада бекітілмеген) болмайды.

8 ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

8.1 АЖС өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар

8.1.1 Барлық үй-жайлар, ғимараттар және сыртқы құрылғылар үшін жарылыс және өрт қауіптілігі бойынша санаттар белгіленуі керек.

8.1.2 Үй-жайлардың, ғимараттар мен имараттардың және (болған жағдайда) сыртқы құрылғылардың жарылыс және өрт қауіптілігі бойынша санаттары «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар» техникалық регламентінің 3-қосымшасының талаптарына сай, «Автокөлікке жанармай құю станцияларының (АЖС) және отын құю орындарының (ОҚО) нысандарын жарылыс-өрт қауіптілігі және жарылыс қауіпті аймақтарын жіктеу бойынша санаттарға бөлу» құжатының есебімен белгіленуі керек.

8.1.3 Өрттің көршілес ғимараттар мен имараттарға таралуының алдын-алу, өрттен келген залалды қысқарту, ғимараттардың адамдар мен мүлікті қорғау үшін қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында келесі өртке қарсы талаптарды орындау керек:

а) өртке қарсы нормаларда реттелетін ғимараттар мен имараттардың арасындағы минималдық қашықтықты қатаң сақтау;

б) АЖС-да ықтимал өртті сөндіруге арналған сыртқы және ішкі сумен қамсыздандыру көздері болуы керек;

в) өзендер мен су айдыны маңында өрт машиналарының су алуына арналған кіру жолдары болуы керек;

г) ғимараттар мен имараттарға барлық тарапынан өрт сөндіру техникасының, құтқару және медициналық қызметтердің техникалық құралдарының кедергісіз кіруін қамтамасыз ету керек;

д) АЖС аумағы, ғимараттары мен имараттары және құрылыстары «Ғимараттарды, үй-жайларды және имараттарды автоматты өрт сөндіру және автоматты өрт дабылы, хабарландыру және өрт кезінде адамдарды эвакуациялауды басқару жүйелерімен жабдықтауға қойылатын талаптар» техникалық регламентінің талаптарына сай автоматты өрт сөндіру және автоматты өрт дабылы, хабарландыру және өрт кезінде адамдарды эвакуациялауды басқару жүйелерімен жабдыкталуы керек.

8.1.4 АЖС аумағының қоршауы желдетілетін және жанбайтын материалдардан жасалуы керек.

8.1.5 АЖС аумағын гүлдену кезінде үлпек, талшықты заттар немесе мамықты ұрық шығаратын бұталармен және ағаштармен көгалдандыруға жол берілмейді.

8.1.6 АЖС ғимараттарында отты және дәнекерлеу жұмыстарын жүргізуге арналған үй-жайларды қарастыруға тыйым салынады.

8.2 АЖС жарылыс қауіпсіздігі

8.2.1 Жарылыс қауіпті аймақтарда орналасқан электр жабдықтары мен АЖС БӨА жарылыстан қорғайтын етіп жасау керек.

8.2.2 Үй-жайларды желдету жүйесінде ауа шығару қарастырылады, ол үй-жайлардың жоғарғы бөлігінен, қабырғалардағы ойықтар немесе шатыр аралығындағы дефлектор арқылы жүзеге асырылады.

9 АЖС ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ЖАБДЫҚТАУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

9.1 АЖС ғимараттары мен үй-жайларының өрт-жарылыс қауіпіне қатысты санаттары «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар» техникалық регламентінің 3-қосымшасының талаптарына сай белгіленеді.

9.2 АЖС автокөліктің бағынан ластағыш заттарды газбен қайтарып жинау жүйесін қамтамасыз ететін отын тарату бағаналарымен және Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген және сәйкестік сертификаты бар басқа да технологиялық жабдықтармен жабдыкталуы керек. Ластағыш заттарды газбен қайтарып жинап алу жүйесі жоқ отын тарату бағаналарын қолдану мемлекеттік санитариялық және экологиялық қадағалау органдарымен келісіледі.

9.3 Отын сақтайтын резервуарларды [13] және [16] сәйкес қолдану керек.

Резервуарлардың конструкциясында оны жөндеу кезінде сақталған отынның қалдығынан тазарту, желдету және газын шығару мүмкіндігі қарастырылуы керек.

9.4 Отын тарату бағаналарына отын беру құбырларын жабу үшін отын беру құбырларының резервуарлардың алдындағы жерлеріне жапқыш бұрамаларды орнатуды қарастыру керек. Жапқыш бұрамалар еркін қолжетімділікті болуы керек.

9.5 Бензин сақтауға арналған резервуарлар өте жоғары қысымды ауа қапқатары мен резервуарлардан автоцистернаға шығарылатын бу-ауа қоспасын қайтару қолданылатын газ теңестіру жүйесімен жабдыкталуы керек. Газ теңестіру жүйесінің резервуарлар арасында орналасқан құбырларында, ауа беру жүйесі құбырлары шығатын жерлерде және олардың резервуарларға қосылатын жерлерінде от тоқтатқыштарды қондыру қарастырылуы керек.

ҚР ҚН 3.03-07-2012

Бензин және дизель отыны құйылған резервуарлар (камералар) арасында ортақ газ теңестіру жүйесін қондыруға жол берілмейді.

9.6 Газ теңестіру жүйесінің құбырлары жанбайтын материалдардан жасалып, жылдың кез-келген мезгілінде оның жұмыс қабілеттілігін сақтайтын от тоқтатқыштармен немесе от тоқтатқыш қондырылған ауа бергіштермен жабдықталуы керек.

9.7 Отынды жер астында сақтауға арналған резервуарлар олардың герметикалықтығын бақылау жүйелерімен жабдықталуы керек.

9.8 Толтыру сорғылары (автоматты қосылуна қарамастан) оператор жайында және сорғылардың жанында немесе ОТАЦ арналған алаңда орналасатын электр қоректенуін қолмен ажыратқыштармен жабдықталуы керек.

9.9 Отынды жер астында сақтау резервуарларына енгізілетін құбырды олардың номиналдық толтыру деңгейінен жоғары орналастыру қарастырылуы керек. Люктарды, тығындарды, қысқа құбырларды және тағы басқа құрал-жабдықтарды осы көрсетілген деңгейден төмен орнатуға тыйым салынады.

9.10 Технологиялық шахта мен оның қабырғалары арқылы құбырларды енгізу құрылғылары оның ішіндегі отынның топыраққа ағып шығу мүмкіндігін болдырмауы керек.

9.11 Қоршаған орта әсерінің қарқындылық дәрежесін бағалау және жерүсті резервуарлар мен құбырлардың сыртқы үстіңгі қабатын тотығудан қорғау [2] сәйкес жүзеге асырылады.

9.12 Болат құбырларды төсеу кезінде ҚН 527-80 басшылыққа алу керек. Құбыр жолдарының ұзындығы барынша аз болуы керек және олар мұнай өнімдерінің саны мен сапасын сақтай отырып, АЖС-ғы барлық технологиялық операцияларды орындау мүмкіндігін қамтамасыз етуі керек.

9.13 Технологиялық жабдықтар гигиеналық нормативтердің талаптарына сәйкес шу мен дірілдің шекті рұқсатты мөлшерінен аспайтын деңгейін қамтамасыз етуі керек.

9.14 Қажет болған жағдайда, АЖС маңындағы елді мекендерге құралдардан болатын шудың әсерін төмендету үшін шудан қорғайтын қабырғалар орнатылуы керек.

9.15 Нормалардың талаптарына сай [3], АЖС найзағайдан қорғаумен жабдықтау керек.

9.16 АЖС көлік құралының бағы номиналды толған кезде отын құюды автоматты түрде бұғаттауды қамтамасыз ететін ОТБ қолданылуы керек.

9.17 Резервуарларға ОТАЦ-тағы отынды толтыру оттың резервуарды толтыру желісі бойынша таралуына тосқауыл қоятын құрылғыларды қолдана отырып, жерасты өткізілген отын құю құбыры арқылы жүзеге асырылуы керек.

9.18 Жерүсті немесе резервуарлар мен технологиялық құдықтардың бос шахталарында орналасқан барлық отын құбырлары металдан жасалып, олардың жалғасқан жерлері саңылауды болдырмайтын құрылғылармен жабдықталуы керек.

9.19 Отын тасымалдау үшін пластмассадан жасалған құбырларды пайдалануға рұқсат беріледі, бұл жерде олардың жер астымен арнасыз өткізіліп, механикалық зақымнан қорғалуы міндетті.

9.20 Отын беру желілері қысым немесе сол желілердің сорғылары орындайтын ажырату жолымен ашылатын және осы аталған сорғылар ажыратылған кезде тығыз жабылатын кері қақпақтармен жабдықталуы тиіс.

9.21 Бір не бірнеше ОТБ-да бір не бірнеше резервуардан отын беруге арналған ортақ құбырды пайдалануға болады, бұл жерде сол құбырларда әрбір ОТБ мен әрбір резервуардың алдында ілмекті арматураның болуы міндетті.

9.22 Отын немесе оның буы бар құрал-жабдықтар орналастырылған, сондай-ақ, бос орны бар резервуарлардың технологиялық шахталарының және құдықтардың қабырғалары жанбайтын материалдардан жасалуы тиіс. Басқа жағдайларда жануы қиын

материалдарды қолдануға болады. Аталған құрал-жабдықтар қойылған технологиялық шахталардың не құдықтардың құрылысы атмосфералық жауын-шашындар тимейтіндей және қаупақты ашып-жапқанда ұшқын пайда болу мүмкіндігін болдырмауы керек.

9.23 Отын сақтауға арналған (жерасты, жерүсті) резервуарлардың мұнай өнімдері мөлшерінен асырып құйылу кезінде төгілген немесе таралып төгілген не апат жағдайында қорғайтын астаулары болуы керек.

9.24 Мұнай өнімдерін сақтауға арналған контейнерде шатырға шығуға және резервуардың ернеуі мен құрал-жабдықтарға кіруге арналған баспалдақ болуы керек.

10 АЖС ИНЖЕНЕРЛІК-ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМСЫЗДАНДЫРУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

10.1 Сумен жабдықтау және кәріз жүйелері

10.1.1 Стационарлық АЖС аумағында шаруашылық-ауыз су, өндірістік және өртке қарсы сумен қамсыздандыру жүйелерін орнату қарастырылуы керек. Өртке қарсы су құбырын шаруашылық-ауыз су және/немесе өндірістік су құбырымен біріктіруге болады.

Шаруашылық-ауыз су құбырларын ішуге жарамсыз су құбырлары жүйесімен біріктіруге болмайды.

10.1.2 АЖС сумен қамсыздандыру және су шығару жүйелерін жобалау барысында [5], [7], [8], [17] және осы құрылыс нормаларының талаптары сақталуы керек.

10.1.3 АЖС су құбырлары жүйесінен сумен қамсыздандырылуы қарастырылуы керек. Шаруашылық-ауыз су мұқтаждығы үшін тасымал суды қолдануға болады. Тасымал су Қазақстан Республикасында қолдануға рұқсат етілген материалдардан жасалған резервуарларда сақталуы керек.

Шаруашылық-ауыз судың сапасы қолданыстағы санитарлық-эпидемиологиялық ережелер мен «Ауыз сумен қамсыздандыратын орталықтандырылған жүйелердегі судың сапасына қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар» нормаларының талаптарына жауап беруі керек.

Техникалық су құбырларын техникалық суды ауыз су ретінде қолдану мүмкіндігін жоятындай арнайы бояумен бояу қарастырылуы керек.

10.1.4 Сыртқы өрт сөндіруге жұмсалатын су шығысын есептеп шығару керек. Өрт сөндіруге жұмсалатын есептік су шығысын анықтау кезінде шаруашылық мұқтаждыққа жұмсалатын су шығысын есепке алынбайды.

10.1.5 Автокөлік жуғыштың су қамсыздандыруы айналымды болуы керек.

10.1.6 АЖС аумағында су шығаратын төмендегідей жүйелерді:

– ғимараттар мен имараттардан шығатын өндірістік ақаба суларды және су шығару құрылғыларының ашық алаңдарынан, мұнай өнімдерінің резервуарлары орналасқан алаңнан жауын-шашын суларын қабылдауға арналған өндірістік немесе өндірістік-жауын-шашын кәрізін;

– санитарлық аспаптар мен душтардан тұрмыстық ақаба суды қабылдауға арналған тұрмыстық кәрізді орнатуды қарастыру керек.

10.1.7 Көлік жуынды сулары мен мұнай өнімдерінің резервуарларын тазарту суларын кәрізге ағызуға болмайды. Ол ағыстар құбырлармен арнайы резервуарларға ағызылып, кейіннен кәдеге жаратылуы тиіс.

10.1.8 Тұрмыстық ақаба суды елді мекеннің кәріз желісіне ағызу керек. АЖС салынып жатқан аймақта су ағызу жүйесі болмаған жағдайда, жергілікті тазарту имараттарын салу қарастырылуы керек, оларды жобалау [5] талаптарына сай орындалуы керек.

ҚР ҚН 3.03-07-2012

10.1.9 АЖС ақаба суының тұнбасын өңдеу амалдарын жобалау кезінде нақты жағдайға қарай белгілеу керек.

10.1.10 АЖС аумағында кәріздік сорғы станцияларын жобалау [5] талаптарына сай орындалуы керек.

10.1.11 Тұрмыстық кәріз бен өндірістік кәрізді біріктіруге жол берілмейді.

10.1.12 Өндірістік-жауын-шашын кәрізі тазарту имараттарымен (мұнай ұстағыштармен және жабық типті тұндырғыштармен) жабдықталуы керек. Жауын-шашын кәрізіне алып-салынатын тақталармен жабылған астауларды орнатуға болады.

10.1.13 Мұнай өнімдерін жерүсті резервуарларында сақтау алаңдарындағы жауын-шашын суын қалыпты жағдайда суды жауын-шашын кәрізіне, ал резервуарлар тесіліп, суы сыртқа аққан жағдайда мұнай резервуарларының құрамына кіретін апаттық қабылдауыш резервуарға ағызуды мүмкіндік беретін ысырмалы үлестіргіш құдық арқылы ағызуды қарастырылуы керек.

10.1.14 Ақаба суды жинау және тазарту жүйесі жоқ АЖС пайдалануға болмайды.

10.2 Жылыту және желдету

10.2.1 АЖС жылу және желдету жүйелерін жобалау кезінде [9] және осы құрылыс нормаларының, сонымен қатар [17] және [19] талаптары орындалуы керек.

10.2.2 АЖС ғимаратын жылытуды жарылыстан қорғайтындай етіп зауытта ғана жасалған жабық электр жылытқыштарымен жүзеге асыру керек.

10.2.3 АЖС ғимаратын табиғи немесе автономиялық кондиционерлерді (Сплит жүйелерін) қолданып желдету қарастырылуы керек.

10.2.4 Ауа ортасының қажетті жағдайын қамтамасыз ету үшін, техникалық қызмет көрсету үй-жайларында кәсіпорынның жұмыс тәртібі мен жобаның технологиялық бөлімінде белгіленетін зиянды заттардың мөлшерін ескере отырып, механикалық түрде іске қосылатын жалпы алмастырғыш ауаны енгізіп тартқыш желдету жүйесін орнату қарастырылуы керек.

10.2.5 «А» және «Б» санатты өндірістік үй-жайларда негізгі енгізіп тартқыш желдету жүйесімен қатар жарылыс қауіпті концентрациялар туралы белгі бергіш әсерінен желдеткіштер автоматты түрде қосылатын апаттық желдеткіштерді орнату қарастырылуы керек.

10.2.6 Апаттық желдету жүйесі негізгі желдету жүйесіне қосымша бір сағат ішінде үй-жайдың толық көлемінде 8 мәрте ауа алмастыруды қамтамасыз етуі керек.

10.2.7 Жылу және желдету жүйелері өндірістік үй-жайларда микроклимат өлшемдерінің және ауа ортасының өндіруші зауыттардың техникалық талаптары мен өндірістік объектілерге қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сай сақталуын қамтамасыз ететіндей болуы керек.

10.2.8 «А» санатының үй-жайларына қызмет көрсететін желдету құралдары жарылыс қауіпсіз болып жасалуы керек.

10.3 Электрмен қамсыздандыру, электрмен жабдықтау, найзағайдан қорғау, байланыс, өндірістік процестерді автоматтандыру

10.3.1 Ғимараттар мен үй-жайларды электрмен жабдықтау ЭҚЕ, ҚР ҚН 4.04-23, [10] және осы құрылыс нормаларының талаптарына сай жүргізілуі керек.

10.3.2 Жарылыс қауіпті аймақтарда орналастырылатын электр құрал-жабдықтары мен автоматтандыру құралдарының жасалуы ғимараттар мен сыртқы құрылыстардың өрт-жарылыс және өрт қауіптілігі бойынша жіктеліміне сай келуі тиіс.

10.3.3 АЖС ғимараттары мен имараттарын жергілікті жағдайлардың есебімен [3] талаптарына сай найзағайдан қорғау құрылғыларымен жабдықтау керек.

10.3.4 Резервуарларды, азық-түдік құбырларын және технологиялық құрал-жабдықтарды статикалық электр тогының зарядынан қорғау үшін, жерлендіру контурына жалғау керек. Статикалық электр зарядын шығару үшін, автоцистерналарды мұнай өнімдерін төгу кезінде және автоцистерналарды АЖС аумағына уақытша қою кезінде жерлендіру құрылғыларын орнату қарастырылуы керек.

10.3.5 Барлық электр құрылғылары, металл құрылғылар жерлендірілуге тиесілі.

10.3.6 Жерлендіру [10] сәйкес орындалады.

10.3.7 Ток шығарғыштармен және жерлендіру құрылғыларымен жабдықталған барлық жай тартқыштар дәнекерленіп жасалуы керек.

10.3.8 АЖС-ның жарылыс қауіпті жерде орналасқан электр құрал-жабдықтары жарылыстан қорғалатындай етіп жасалуы керек.

Жарылыс қауіпі бар аймақтарға жарылыстан қорғау жөніндегі таңбалануы жоқ электр құралдарын орнатуға жол берілмейді.

10.3.9 АЖС электр қабылдағыштары электрмен қамсыздандыру сенімділігін қамтамасыз ету дәрежесі бойынша III санатқа жатады.

Автоматты өрт дабылының электр қабылдағыштары, автоматты өрт сөндіру және адамдарға өрт туралы хабарлау құрылғылары I сенімділік санатына жатады, сондықтан олардың қосымша автономиялы электрмен қамсыздандыру көзі болуы керек.

10.3.10 АЖС аумағында қолданыстағы нормаларға сай тәуліктің қараңғы мезгілінде қосылатын сыртқы жарықтандыруы болуы керек.

Көлікке май құю және мұнай өнімдерін ағызу орындарының жарықтандыруына баса назар аудару қажет.

10.3.11 Күзет жарықтандыру сыртқы жарықтандырудан бөлек қарастырылады.

10.3.12 АЖС (сымды немесе сымсыз) телефон байланысымен немесе радио байланыспен және қатты дауысты байланыспен жабдықталуы керек.

Қызмет көрсетуші жұмыскерлер тұрақты отыратын жұмыс орындары мұнай базаларының диспетчер бекетімен байланысуға арналған телефондармен (радиотелефондармен) жабдықталады.

10.3.13 АЖС ғимараттары, үй-жайлары және имараттары [4] талаптарының есебімен автоматты өрт дабылы жүйесімен және адамдарға өрт туралы хабарлау құрылғыларымен жабдықталуы керек.

10.3.14 Автоматты өрт дабылы іске қосылған кезде:

- қызмет көрсетуші жұмыскерлер мен АЖС аумағындағы адамдарға өрт туралы хабарлау;

- резервуарларға отын толтыру операцияларын тоқтату;

- резервуарға отын беру құбырларының қақпақ арматурасын жабу;

- барлық отын тарату бағаналары мен компрессорлық құрал-жабдықтардың автоматты түрде ажыратылуы қамтамасыз етілуі керек.

10.3.15 Отын тарату бағаналарының жұмысын басқару қашықта немесе жергілікті болады.

10.3.16 Автокөлікке құйылатын отынның шығыны ОТБ-на орнатылатын санауыштар арқылы есептелінеді.

10.3.17 Барлық қолданылатын өлшеу құралдары стандартталған және тексерілгені туралы сертификаттары (қажет болған жағдайда) болуы керек.

10.3.18 Өлшеуді орындаудың қолданылатын әдістемелері аттестатталған болуы тиіс.

10.3.19 АЖС автоматика жүйесі негізгі технологиялық құрал-жабдықтардың техникалық талаптарына сай жасалуы керек.

10.3.20 АЖС басқару жүйесі өрт туындаған немесе төтенше жағдаймен байланысты тағы басқа жағдайлар туындаған кезде отын беруді автоматты түрде ажыратуы керек.

11 ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

11.1 АЖС жобалау, орналастыру, құрылысын салу, реконструкциялау және пайдалануға беру кезінде Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарының орындалуы қамтамасыз етілуі керек.

11.2 Атмосфералық ауаның, топырақтың және су қоймаларының ластануын кеміту үшін АЖС аумағында:

- резервуарлар мен технологиялық құрал-жабдықтарды толық техникалық іске жарамдылығын сақтап, тығыз жабылуын қамтамасыз ету;
- резервуарлардың ауа кіргізу қақпақтарын артық қысым мен вакуумның талап етілетін мөлшеріне ыңғайлап реттеп, олардың іске жарамдылығын қадағалау;
- бензин құйылған резервуарларды аса жоғары қысымды ауа кіргізу қақпақтарын қолдана отырып, газ бекіткіштерімен жабдықтау;
- автоцистерналардағы мұнай өнімдерін жылдам ажыратылатын тығыз ағызу муфталарын қолданып қана ағызу;
- «үлкен» ағыспен резервуардан автоцистернаға шығарылатын бу-ауа қоспасының қайта шығуын қамтамасыз ету;
- газ қайтару жүйелерін қолданып, автокөлік бактарынан бу-ауа қоспасының қайта шығарылуын қамтамасыз ету;
- жергілікті тазартуды қолданып, жерүсті-жауын-шашын ағыстарын жинауды ұйымдастыру;
- ластану аймағын ескере отырып және ластағыш заттарды жинақтау әсерін қолданып, АЖС төңірегіне жасыл аймақтар жасау керек.

Жерүсті және жерасты суларын ластанудан қорғау [14], [15], Қазақстан Республикасының «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» заңына сәйкес жүргізілуі керек.

11.3 Ауаның газдалу мөлшерін анықтау, мұнай өнімдерінің апатты төгілулері мен жайылып таралуын жою іс-шаралары, соның ішінде ластанған топырақты жинау мен шығару экологиялық қауіпсіздік бойынша қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес іске асырылуы керек.

11.4 АЖС аумағынан құрамында мұнай бар қалдықтар, ластанған өндірістік-жауын-шашын ақаба сулары мен қоқысты шығару жиналуына сай жүйелі болуы және жергілікті санитарлық-эпидемиологиялық және экологиялық қадағалау органдарымен келісілуі керек.

11.5 АЖС арналған санитарлық-қорғаныс аймағының (СҚА) көлемі атмосфераға зиянды заттардың таралуын есептеумен расталып, [18] сай келуі керек.

11.6 АЖС жұмыс аймағының ауасындағы және СҚА шегіндегі (тұрғын аймақтары үшін) зиянды заттардың мөлшері шекті рұқсатты мөлшерден (ШРМ) аспауы керек.

11.7 Жобаның технологиялық бөлігін әзірлеу барысында апат жағдайында және жөндеу кезінде технологиялық имараттардағы және құбырлардағы мұнай мен мұнай өнімдерін жинау, сондай-ақ, барлық ықтимал жоғалту нүктелеріндегі мұнай өнімдерін жинау қарастырылуы керек.

11.8 Апат кезінде мұнай өнімдерін кәрізге төгуге болмайды.

11.9 АЖС орнатылған барлық жабдықтар технологиялық операцияларды механикаландырылған тәсілмен орындау шарттарына сәйкес келіп, АЖС аумағының ластануын болдырмауы керек.

11.10 Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі бақылау және автоматтандыру жүйесіне қойылатын негізгі талаптар:

- қабылдағыш электр жетекші ысырмаларды автоматты түрде жабу немесе өнім сорғыларын тоқтату жолымен мұнайдың (мұнай өнімдерінің) резервуарға құю кезінде төгілуінің алдын-алу;

- бергіш магистралдық құбыр тарапынан қабылдау орнында қысым көтерілген кезде нысанның технологиялық құбырларын жарылудан қорғау;

- стационарлық газ анализаторлары көмегімен мұнай және мұнай өнімдері машина залдары үй-жайларының газдалу мөлшерін бақылау;

- атмосфераға шығарылатын зиянды заттарды кезең сайын бақылау;

- стационарлық анализаторлар көмегімен (тиісті құралдар болған жағдайда) тазартылған ақаба судағы мұнай (мұнай өнімдері) мөлшерін бақылау немесе зертханалық жағдайда кезең сайын бақылау.

11.11 АЖС бас жоспарын әзірлеген кезде вертикаль жоспарлау су ағызу жүйесінің болуын қамтамасыз етуі керек.

11.12 Жерасты суы мен маңындағы жерлердің ластануын болдырмау үшін, жерде орналасқан тазарту немесе қорғағыш имараттар сүзбейтін (шлам жинауыштар, су тұндырғыш тоғандар, қоймалар т.с.с.) болуы керек.

11.13 Табиғатты қорғау іс-шаралары кешені мен табиғи ортаға келтірілген зиян үшін төленетін толық өтемақы мөлшері қоршаған ортаға әсерді бағалау өткізілген соң анықталады.

11.14 АЖС жобаларында жұмыс аймақтарының және аумақтың жерге жақын бөлігінің газдалу мөлшерін стационарлық (өнеркәсіпте шығарылуына қарай) және тасымалы газ анализаторлары көмегімен тұрақты түрде бақылап отыру жүйелерін жасау қарастырылуы керек. АЖС пайдалану кезінде Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарына сай қоршаған ортаның өндірістік мониторингін жүргізу керек.

12 ЭЛЕКТР-ХИМИЯЛЫҚ ҚОРҒАНЫСҚА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

12.1 АЖС жобаланатын жерастылық болат имараттары топырақ бұзылуынан қорғайтын жабындармен және электр-химиялық қорғаныс құралдарымен кешенді қорғалуы керек.

12.2 АЖС жобаланатын алаңындағы коммуникациялардың электр-химиялық қорғанысын оған жанасқан алаң және желілік имараттардың электр-химиялық қорғанысының есебімен орындау керек. Бұл жерде оның қорғанысы АЖС басқа имараттарына зиянды әсерін тигізбеуі керек.

13 АЖС ПАЙДАЛАНУҒА БЕРУГЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

13.1 Жалпы талаптар

АЖС пайдалану қолданыстағы заңнамаға және «Мұнай базалары мен автокөлікке жанармай құю станцияларын пайдалану кезіндегі өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары» техникалық регламентке сай жүргізіледі.

13.2 Машиналарға қызмет көрсету мен АЖС жабдықтарының қауіпсіздігіне қойылатын талаптар

13.2.1 АЖС пайдалануға беру кезінде топырақ, ашық су қоймаларындағы су, атмосфералық ауа ластануының алдын-алу шаралары қабылдануы керек.

13.2.2 Отын құю кезінде резервуарлардағы отын деңгейін бақылауды қамтамасыз ететін жабдықтар дұрыс күйде болуы және кезең сайын бақылануы керек.

13.2.3 Барлық АЖС жиынтықталған медициналық дәрі қобдишаларымен және жұмыскерлерді жеке қорғайтын жабдықтармен қамтамасыз ету керек [19].

14 ЖАЗАТАЙЫМ ОҚИҒАЛАР ҚАУІПСІЗДІГІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНУДАҒЫ ҚОЛЖЕТІМДІЛІККЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

14.1 АЖС жобалаған кезде жергілікті жағдайлар мен ҚР ҚН 3.06-01 қосымша талаптарының есебімен мүгедектер мен халықтың басқа да қозғалысы шектеулі топтары үшін аумақтың қолжетімді болуына қатысты нақты іс-шаралар орындалуы керек.

14.2 Халықтың қозғалысы шектеулі топтарына жататын көлік жүргізушілер мен жолаушыларға ААЖС қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін:

- суланған кезде тайғақ болмайтын жабындар;
- халықтың қозғалысы кем топтарының автоматтандырылған автокөлікке жанармай құю станциясының аумағында кедергісіз және қолайлы жүріп-тұру жағдайы қарастырылуы керек.

14.3 Автокөлікке жанармай құю станциясының аумағына кіру жолдарында мүгедектер үшін қолжетімді объекті туралы ақпараттың элементтерімен жабдыкталады.

14.4 Халықтың қозғалысы шектеулі топтарына қолжетімді ақпарат жүйесінде ақпараттың үздіксіздігі, уақтылы бағытталуы және объектілер мен баратын жерлерді бірден танулары қамтамасыз етілуі керек. Ақпарат құралдары жүйесінде көрсетілетін қызметтердің ассортименті, эвакуациялау жолдарының орналасуы туралы ақпарат беріліп, сонымен қатар экстремалды жағдайларда қауіп төнуі туралы ескерту жасалуы, т.с.с. ақпараттар берілуі керек.

14.5 Көзбен көретін ақпарат бірден көрінетіндей болып басқа түспен айқындалуы, алыстан көре алатындай көлемде болуы және интерьердің көркемдік шешіміне сай келуі керек.

БИБЛИОГРАФИЯ

- [1] ҚР ҚН 1.02-03-2011 Құрылыстың жобалық құжаттамасын әзірлеу, келісу, бекіту тәртібі мен құрамы.
- [2] ҚР ҚН 2.01-06-2013 Құрылыс конструкцияларын тот басудан қорғау.
- [3] ҚР ҚНжЕ 2.02-05-2009* Ғимараттар мен имараттардың өрт қауіпсіздігі.
- [4] ҚР ҚН 2.02-06-2003 Ғимараттар мен имараттардың өрт автоматикасы.
- [5] ҚР ҚНжЕ 2.04.03-85 Кәріз. Сыртқы желілері мен имараттары.
- [6] ҚР ҚНжЕ 3.02-09-2010 Өндірістік ғимараттар.
- [7] ҚР ҚНжЕ 4.01-02-2011 Сумен қамсыздандыру. Сыртқы желілер мен имараттары.
- [8] ҚР ҚН 4.01-02-2011 Ғимараттар мен имараттардың ішкі су құбыры және кәрізі.
- [17] ҚР ҚНжЕ 4.02-08-2003 Қазандық құрылғылары.
- [9] ҚР ҚНжЕ 4.02-42-2011 Ауаны жылыту, желдету және кондиционерлеу.
- [10] ҚР ҚН 4.04-20-2013 Электр-техникалық құрылғылар.
- [11] МемСТ 12.1.029-80 Еңбек қауіпсіздігі стандарттарының жүйесі. Шудан қорғаудың құралдары мен әдістері. Жіктеу.
- [12] МемСТ 12.4.051-87 Еңбек қауіпсіздігі стандарттарының жүйесі. Есту органын қорғаудың жеке құралдары. Жалпы техникалық талаптары мен сынау әдістері.
- [13] МемСТ 1510-84 Мұнай және мұнай өнімдері. Маркалау, орау, тасымалдау және сақтау.
- [14] МемСТ 17.1.3.05-82 Табиғатты қорғау. Гидросфера. Жерүстілік және жерастылық суларды мұнай және мұнай өнімдерінің ластануынан қорғауға қойылатын жалпы талаптар.
- [15] МемСТ 17.1.3.06-82 Табиғатты қорғау. Гидросфера. Жерастылық суларды қорғауға қойылатын жалпы талаптар.
- [16] МемСТ 17032-71 Мұнай өнімдеріне арналған горизонталь болат резервуарлар. Типтері және негізгі көлемдері.
- [17] ВҚН 01-89 Автокөліктерге қызмет көрсететін кәсіпорындар.
- [18] Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрі м.а. 2004 жылғы 28-маусымдағы № 506 бұйрығымен бекітілген «Орталықтандырылған ауыз сумен қамсыздандыру жүйелерінің суының сапасына қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар» санитарлық-эпидемиологиялық ережелері мен нормалары.
- [19] СанЕжН 1.02.006-94 Өндірістік үй-жайлардың микроклиматының санитарлық нормалары.

ӘОЖ 658.562

МСЖ 91.020

Негізгі сөздер: автожанармай станциясы, бас жоспар, ғимараттар мен имараттардың ара қашықтығы, вертикаль жоспарлау, инженерлік желілер, санитарлық-қорғау аймағы

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	
1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ.....	1
2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ.....	1
3 ТЕРМИНЫ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ И СОКРАЩЕНИЯ.....	2
4 ЦЕЛИ И ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ.....	3
4.1 Цели.....	3
4.2 Функциональные требования.....	3
5 ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К АЗС СТАЦИОНАРНОГО ТИПА.....	4
6 ТРЕБОВАНИЯ К ГЕНЕРАЛЬНОМУ ПЛАНУ АЗС СТАЦИОНАРНОГО ТИПА...	6
7 ТРЕБОВАНИЯ К ЗДАНИЯМ И СООРУЖЕНИЯМ.....	8
8 ТРЕБОВАНИЯ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.....	9
8.1 Общие требования пожарной безопасности на АЗС.....	9
8.2 Взрывобезопасность АЗС.....	10
9 ТРЕБОВАНИЯ К ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМУ ОБОРУДОВАНИЮ АЗС.....	10
10 ТРЕБОВАНИЯ К ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОМУ ОБЕСПЕЧЕНИЮ АЗС.....	12
10.1 Системы водоснабжения и канализации.....	12
10.2 Отопление и вентиляции.....	14
10.3 Электроснабжение, электрооборудование, молниезащита, связь, автоматизация производственных процессов.....	14
11 ТРЕБОВАНИЯ ПО ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ.....	16
12 ТРЕБОВАНИЯ К ЭЛЕКТРОХИМИЧЕСКОЙ ЗАЩИТЕ.....	17
13 ТРЕБОВАНИЯ К ЭКСПЛУАТАЦИИ АЗС.....	18
13.1 Общие требования.....	18
13.2 Требования к безопасности при обслуживании машин и оборудования АЗС.....	18
14 ТРЕБОВАНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ОТ НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЕВ И ДОСТУПНОСТИ ПОЛЬЗОВАНИИ.....	18
БИБЛИОГРАФИЯ.....	19

ВВЕДЕНИЕ

В настоящем государственном нормативе устанавливаются основные требования к размещению, проектированию, строительству и эксплуатации автозаправочных станций стационарного типа (далее АЗС) с подземным и наземным расположением резервуаров для жидкого моторного топлива.

Настоящий государственный норматив разработан в соответствии с Законом Республики Казахстан «О техническом регулировании», нормативными правовыми и техническими актами, регламентирующими требования к размещению, проектированию, строительству и эксплуатации автозаправочных станций стационарного типа.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫС НОРМАЛАРЫ**СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН****ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ.****АВТОЗАПРАВОЧНЫЕ СТАНЦИИ СТАЦИОНАРНОГО ТИПА****PROCESS DESIGN STATIONARY FILING STATIONS**

Дата введения 2015-07-01

1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ

1.1 Настоящие строительные нормы устанавливают требования по размещению, проектированию, строительству и эксплуатации автозаправочных станций (АЗС) стационарного типа с подземным и наземным расположением резервуаров для жидкого моторного топлива.

1.2 Строительные нормы обосновывают обязательные для применения общие требования безопасности к размещению, проектированию, строительству, реконструкции и техническому перевооружению АЗС в целях защиты жизни и здоровья человека от неблагоприятных воздействий производственной среды, включая создание необходимых условий для трудовой деятельности на производстве и обеспечение безопасности людей в процессе строительства и эксплуатации АЗС.

1.3 Строительные нормы распространяются на все виды стационарных АЗС, вне зависимости от ведомственной принадлежности, форм собственности и различных организационно-правовых форм.

2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

Для применения настоящих строительных норм необходимы следующие ссылочные правовые и нормативные документы:

Закон Республики Казахстан «О промышленной безопасности на опасных производственных объектах» от 03.04.2002 г. № 314-ІІ.

Закон Республики Казахстан «О пожарной безопасности» от 22.11.1996 г. № 48-І.

Закон Республики Казахстан «О техническом регулировании» от 9 ноября 2004 года № 603-ІІ ЗРК.

Закон Республики Казахстан «Об архитектурной, градостроительной и строительной деятельности в Республике Казахстан» от 16 июля 2001 года № 242-ІІ.

Закон Республики Казахстан «Об автомобильных дорогах» от 17 июля 2001 года № 245-ІІ.

Закон Республики Казахстан «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения» от 4 декабря 2002 года N 361-2А.

Закон Республики Казахстан "О недрах и недропользовании" от 24.06.2010 N 291-IV.

Экологический Кодекс Республики Казахстан от 09.01.07 № 212-ІІІ.

Земельный Кодекс Республики Казахстан от 20 июня 2003 г. № 442-ІІ ЗРК.

Технический регламент «Общие требования к пожарной безопасности», утвержденный Постановлением Правительства Республики Казахстан от 16.01.2009 года № 14.

СН РК 3.03-07-2012

Технический регламент «Требования к безопасности нефтебаз и автозаправочных станций», утвержденный постановлением Правительства Республики Казахстан от 29 мая 2008 года № 514.

Технический регламент «Требования к сигнальным цветам, разметкам и знакам безопасности на производственных объектах», утвержденный Постановлением Правительства Республики Казахстан от 29 августа 2008 года № 803.

Технический регламент «Требования по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре», утвержденный Постановлением Правительства Республики Казахстан от 29 августа 2008 года № 796.

Технический регламент «Требования к безопасности зданий и сооружений, строительных материалов и изделий», утвержденный Постановлением Правительства Республики Казахстан от 17 ноября 2010 года №1202.

СН РК 3.01-03-2011 Генеральные планы промышленных предприятий.

СН РК 3.01-01-2013 Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских населенных пунктов

СН РК 3.02-15-2003 Нормы технологического проектирования. Склады нефти и нефтепродуктов.

СН РК 3.06-01-2011 Доступность зданий и сооружений для маломобильных групп.

СН РК 4.04-23-2004* Электрооборудование жилых и общественных зданий. Нормы проектирования.

СН 527-80 Инструкция по проектированию технологических стальных трубопроводов Ру до 10 МПа.

ПРИМЕЧАНИЕ При пользовании настоящим государственным нормативом целесообразно проверять действие ссылочных нормативных документов по ежегодно издаваемым информационным перечням и указателям на текущий год и соответствующим ежемесячно издаваемым информационным бюллетеням и указателям, опубликованным в текущем году. Если ссылочный документ заменен (изменен), то при пользовании настоящим государственным нормативом следует руководствоваться замененным (измененным) документом. Если ссылочный документ отменен без замены, то положение, в котором дана ссылка на него, применяется в части, не затрагивающей эту ссылку.

3 ТЕРМИНЫ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ И СОКРАЩЕНИЯ

3.1 В настоящих строительных нормах применяются следующие термины с соответствующими определениями:

3.1.1 **Автоматизированная АЗС:** Стационарная АЗС, технологическая система, которой предназначена для заправки транспортных средств жидким моторным топливом и характеризуется подземным расположением резервуаров и автоматизированным (без участия оператора) отпуском нефтепродуктов через ТРК.

3.1.2 **Служебное здание ААЗС:** Здание, предназначенное для размещений оборудования и приборов ААЗС без постоянного присутствия обслуживающего персонала.

3.1.3 **Модуль:** Технологическая система АЗС, которая предназначена для заправки транспортных средств жидким моторным топливом и характеризуется наземным расположением резервуаров и разнесением ТРК и емкости для хранения топлива, выполненного как единое заводское изделие.

3.2 В настоящем нормативном документе применяются следующие сокращения:

3.2.1 **АЗС:** Автомобильная заправочная станция.

3.2.2 **ААЗС:** Автоматизированная автомобильная заправочная станция.

3.2.3 **АЦТ:** Автомобильная цистерна для транспортирования топлива.

- 3.2.4 **ГСМ**: Горюче-смазочные материалы.
- 3.2.5 **КИП**: Контрольно-измерительный пункт.
- 3.2.6 **НКПР**: Нижний концентрационный предел распространения пламени.
- 3.2.7 **НПВ**: Нижний предел воспламенения.
- 3.2.8 **СЗЗ**: Санитарно-защитная зона.
- 3.2.9 **ТРК**: Топливораздаточная колонка.

4 ЦЕЛИ И ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ

4.1 Цели

Настоящими строительными нормами устанавливаются обязательные для непосредственного применения и исполнения на территории РК общие требования безопасности к АЗС с подземным и наземным расположением резервуаров для жидкого моторного топлива в целях:

- защиты жизни и здоровья человека от неблагоприятных воздействий производственной среды, включая создание необходимых условий трудовой деятельности;
- обеспечение безопасности людей в процессе эксплуатации АЗС;
- обеспечение необходимого уровня защиты АЗС при различных природных и техногенных воздействиях и явлениях;
- предотвращения распространения пожара на соседние здания и сооружения, оснащенные предприятий противопожарными средствами, обеспечение эвакуации людей при пожаре;
- доступности территории предприятия для людей с ограниченными возможностями передвижения.

4.2 Функциональные требования

4.2.1 АЗС и прилегающие территории должны быть спроектированы и построены таким образом, чтобы при выполнении установленных требований к эксплуатации была сведена к минимуму возможность несчастных случаев, нанесения травм человеку и создание угроз для его жизни и здоровья.

4.2.2 Размещение, проектирование, строительство и эксплуатация АЗС должны производиться с учетом соблюдения природно-климатических, санитарно-гигиенических, противопожарных требований, охраны окружающей среды, гигиены, защиты здоровья человека и в соответствии с требованиями промышленной и пожарной безопасности СН РК 3.01-03 и [19].

4.2.3 Здания и сооружения АЗС на всех этапах жизненного цикла должны отвечать требованиям безопасности.

4.2.4 Безопасность пребывания людей должна обеспечиваться санитарно-эпидемиологическими и микроклиматическими условиями: отсутствием вредных веществ в воздухе рабочих зон выше предельно допустимых концентраций; минимальным выделением теплоты и влаги в помещении; отсутствием выше допустимых значений шума, вибрации, уровня ультразвука, электромагнитных волн, радиочастот, статического электричества и ионизирующих излучений, а также ограничением физических нагрузок, напряжения внимания и предупреждением утомления работающих.

4.2.5 Здания и сооружения АЗС должны размещаться с учетом возможного возгорания здания и сооружения, или их элементов при пожаре, чтобы последний не мог распространиться на соседние здания при самых неблагоприятных погодных условиях.

4.2.6 Территория АЗС должна иметь проходы, проезды и подъезды, обеспечивающие беспрепятственный доступ к ним со всех сторон пожарной техники, технических средств, спасательных и медицинских служб.

4.2.7 На территории АЗС следует предусматривать системы противопожарного водоснабжения.

4.2.8 Территория, здания и сооружения АЗС должны оснащаться техническими средствами обнаружения и тушения пожара.

4.2.9 АЗС и прилегающие территории должны быть спроектированы и построены таким образом, чтобы при выполнении установленных требований к эксплуатации была сведена к минимуму возможность несчастных случаев, нанесения травм человеку и создание угроз для его жизни в результате передвижения пешеходов, в том числе детей и людей пожилого возраста, и обеспечивался беспрепятственный доступ людей с ограниченными возможностями перемещения до мест приложения труда.

5 ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ К АЗС СТАЦИОНАРНОГО ТИПА

5.1 АЗС подразделяются на три типа:

- тип А — 500 и более заправок в сутки (135 и более заправок в час "пик") при общей вместимости резервуаров до 150 м³ включительно;
- тип В — от 250 до 500 заправок в сутки (от 80 до 135 заправок в час "пик") при общей вместимости резервуаров до 100 м³ включительно;
- тип С — до 250 заправок в сутки (до 80 заправок в час) при общей вместимости резервуаров до 75 м³ включительно.

5.2 Проектирование АЗС следует осуществлять в соответствии с настоящими строительными нормами, Техническими регламентами «Общие требования к пожарной безопасности», «Требования к сигнальным цветам, разметкам и знакам безопасности на производственных объектах», «Требования по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре», «Требования к безопасности нефтебаз и автозаправочных станций», «Требования промышленной безопасности при эксплуатации нефтебаз и автозаправочных станций» и другими законодательными и нормативно-техническими документами Республики Казахстан, утвержденными в установленном порядке АЗС должны располагаться в соответствии с утвержденной градостроительной документацией, Правилами землепользования и застройки, градостроительными регламентами СН РК 3.01-01, СН РК 3.02-15 и [17].

5.3 АЗС должны быть построены по утвержденным проектам, предусматривающим создание безопасных условий труда, максимальную автоматизацию и механизацию трудовых процессов, а также обеспечение санитарно-гигиенических и бытовых условий для обслуживающего персонала, как в обычных условиях, так и при аварийных ситуациях.

5.4 АЗС должны располагаться на специально отведенных площадках, на магистралях с организацией удобных транспортных подъездов, с соблюдением строительных норм и правил, санитарных, экологических и противопожарных требований.

5.5 Выбор площадки для строительства АЗС должен осуществляться в порядке, установленном законодательством Республики Казахстан. Акт выбора площадки АЗС сопровождается оценочными материалами в части техногенных технологических нагрузок.

5.6 Решения о предоставлении земельных участков для размещения АЗС в придорожных полосах или объектов за их пределами, когда для доступа к ним требуется

подъезд, принимаются соответствующим местным исполнительным органом в установленном порядке по согласованию с уполномоченным государственным органом по автомобильным дорогам.

5.7 * Общая вместимость резервуаров для хранения нефтепродуктов, размещаемых на территории автозаправочной станции, должна быть (с учетом вместимости хранимой автоцистерны):

- 1) при размещении автозаправочной станции в городах и других населенных пунктах - не более 100 м³;
- 2) при размещении автозаправочной станции за пределами населенных пунктов - не более 150 м³.

В городах и других населенных пунктах допускается размещать автозаправочные станции только с подземными резервуарами хранения топлива. *(Изм.ред. – Приказ КДСуЖКХ от 10.12.2025 г. №163-НК).*

5.8 При проектировании АЗС следует предусматривать технологические системы для приема, хранения и выдачи топлива, разрешенные к применению в РК в установленном порядке согласно СН РК 3.02-15 и [16].

5.9 Доставку топлива на АЗС должен осуществлять специальный автомобильный, железнодорожный, трубопроводный транспорт.

5.10 Движение транспортных средств по территории АЗС должно быть односторонним. При этом должен быть предусмотрен отдельный въезд и выезд.

5.11 На АЗС для слива топлива следует предусматривать площадку для стоянки автоцистерны (АЦ) с топливом.

5.12 Для АЗС проектируются санитарно-защитные зоны в соответствии с санитарно-эпидемиологическими требованиями к проектированию производственных объектов.

5.13 Санитарно-защитная зона АЗС должна быть благоустроена и озеленена, в соответствии с проектом благоустройства и озеленения, разрабатываемым одновременно с проектом строительства или реконструкции АЗС.

5.14 От селитебной территории населенных пунктов АЗС отделяется отдельной полосой зеленых насаждений с учетом зоны загрязнения. Площадь озеленения должна соответствовать требованиям действующих нормативных документов.

5.15 Прокладка транзитных инженерных сетей по территории АЗС не допускается.

Над территорией АЗС прокладка воздушных линии связи и линии электропередач не допускается.

5.16 Инженерные сети от АЗС следует размещать в соответствии с требованиями действующих нормативных документов.

5.17 До ввода АЗС в эксплуатацию на площадке должны быть вывешены (установлены) знаки пожарной безопасности, согласно требованиям технического регламента «Требования к сигнальным цветам, разметкам и знакам безопасности на производственных объектах».

5.18 Оборудование и материалы, применяемые на АЗС, должны быть сертифицированы на территории Республики Казахстан. Модули технологической системы приема, хранения и выдачи топлива должны быть заводского изготовления.

5.19 Оценка степени агрессивности воздействия окружающей среды и защита от коррозии наружной поверхности надземных резервуаров и трубопроводов осуществляется в соответствии с [2].

5.20 При разработке технологических процессов, проектировании производственных зданий и сооружений, а также при организации рабочего места следует принимать все необходимые меры по снижению шума, воздействующего на человека на рабочих местах, до значений, не превышающих допустимые:

- разработкой шумобезопасной техники;

- применением средств и методов коллективной защиты по [11];
- применением средств индивидуальной защиты по [12].

6 ТРЕБОВАНИЯ К ГЕНЕРАЛЬНОМУ ПЛАНУ АЗС СТАЦИОНАРНОГО ТИПА

6.1 Запрещается размещение АЗС в следующих местах:

- в зонах высокой градостроительной, историко-культурной ценности;
- на путепроводах и под ними;
- на плавающих средствах;
- под линиями электропередачи и на расстоянии от оси трассы воздушной линии электропередачи менее полуторократной высоты опоры;
- промышленной зоне при отсутствии минимально допустимых расстояний, определенных в соответствии с таблицей 1 приложения 11 к техническому регламенту «Общие требования к пожарной безопасности».

6.2 АЗС следует размещать на обособленном участке, преимущественно с подветренной стороны ветров преобладающего направления по отношению к жилой застройке и в строгом соответствии с проектной документацией, согласованной с уполномоченным органом в области санитарно-эпидемиологического благополучия населения, охраны окружающей среды, чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера и др. Территорию АЗС необходимо функционально зонировать на: подъездную зону, заправочную зону, сервисную зону, зону резервуаров хранения, зону очистных сооружений и вспомогательную зону СН РК 3.01-03 и СН РК 3.01-01.

6.3 При объединении на одной площадке СТО, АЗС, пункта мойки автомобилей и других объектов обслуживания необходимо соблюдать разрывы между ними и емкостями для хранения топлива.

6.4 При размещении АЗС на территории автотранспортных предприятий расстояние от зданий и сооружений АЗС до производственных зданий и сооружений этих предприятий принимается по [17].

6.5 Территория, здания, сооружения и строения АЗС должны оборудоваться:

- системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре в соответствии с требованиями Технического регламента «Требования по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре» по требованиям СН РК 2.02-11;

- первичными средствами пожаротушения в соответствии с требованиями Приложения 17 к Техническому регламенту «Общие требования к пожарной безопасности».

6.6 Дороги и въезды на территорию АЗС следует проектировать по требованиям СН РК 3.01-03.

6.7 Перед въездом на территорию АЗС должны быть установлены знаки сервиса.

6.8 Площадки для стоянки транспортных средств должны иметь разметку, обеспечивающую расстановку автомобилей с учетом их свободного выезда с территории АЗС.

6.9 Покрытие проездов на территории АЗС и площадок для слива нефтепродуктов в резервуары должно проектироваться стойким к воздействию нефтепродуктов, с уклонами в сторону дренажных лотков сбора стоков в дренажную емкость или производственно-ливневую канализацию АЗС.

6.10 Территория обособленной площадки слива должна быть спланирована с минимальным уклоном, чтобы при проливах нефтепродуктов из автоцистерн или

резервуаров (при переполнении), они не могли растекаться на остальную территорию АЗС и территорию прилегающих объектов, в том числе дорог.

6.11 На территории АЗС должны быть установлены дорожные знаки по [17]:

- «Въезд воспрещен» (в случае, когда АЗС закрыта для въезда автомобилей);
- «Ограничение максимальной скорости»;
- другие знаки, исходя из условий расположения участка АЗС.

6.12 Пересечение территории АЗС тротуарами пешеходного движения не допускается.

6.13 Территория АЗС должна иметь твердое покрытие, общий уклон к месту расположения резервуара - сборника для поверхностно-ливневых стоков, в ночное время освещаться.

Вертикальную планировку, благоустройство, размещение инженерных сетей следует выполнять в соответствии с требованиями СН РК 3.01-01.

6.14 Территория АЗС должна быть благоустроена.

6.15 Для сбора бытовых отходов должна быть выделена специальная площадка, оборудованная гидроизолирующим покрытием для установки контейнеров с крышками.

7 ТРЕБОВАНИЯ К ЗДАНИЯМ И СООРУЖЕНИЯМ

7.1 Планировка площадок (участков) АЗС должна обеспечивать наиболее благоприятные условия для производственного процесса и труда, рациональное и экономное использование земельных участков и наибольшую эффективность капитальных вложений.

7.2 Проектирование и строительство зданий и сооружений АЗС должно выполняться с учетом особых условий: сейсмического районирования, подрабатываемой территории и особенностей инженерно-геологических условий (набухание грунта, просадочные грунты, морозное пучение и т. п.).

7.3 Строительные конструкции должны обладать долговечностью и надежностью с учетом возможных опасных воздействий.

7.4 Конструкции должны быть рассчитаны на действие нагрузок от собственного веса и конструкций, которые на них опираются, снеговых и ветровых нагрузок, нагрузок от технологического оборудования, транспортного и инженерного оборудования с учетом восприятия воздействия от опасных геологических процессов в районе строительства, а также сейсмического районирования.

7.5 При проектировании расчеты строительных конструкций должны выполняться в соответствии с гармонизированными Европейскими нормативными документами, и не ограничивать применение материалов и технологий, отвечающих требованиям безопасности, надежности и долговечности.

7.6 Основания и несущие конструкции сооружений в процессе строительства и эксплуатации не должны иметь трещин, повреждений и деформаций, ведущих к снижению эксплуатационных свойств сооружений.

7.7 Объемно-планировочные и конструктивные решения принимать в соответствии с технологической частью проекта, разрабатываемой согласно нормам технологического проектирования.

7.8 На территории АЗС не допускается размещение помещений категории "А", "Б" (за исключением помещений для установки транспортных средств в зданиях мойки и постов технического обслуживания), а также категории "Г" (по категорийности взрывопожарной и пожарной опасности помещений АЗС.).

7.9 На АЗС могут размещаться следующие служебные и бытовые здания (помещения) для персонала АЗС, для сервисного обслуживания водителей и пассажиров, сервисного обслуживания транспортных средств.

7.10 На территории АЗС устройство подземных помещений, подпольных пространств, а также подземных сооружений (тоннелей, каналов и т. п.) с наличием свободного пространства, не допускается. Прокладка трубопроводов с топливом под зданиями АЗС и со стороны эвакуационных выходов не допускается.

7.11 Не допускается объединять в едином здании: помещения сервисного обслуживания транспортных средств и помещения сервисного обслуживания водителей и пассажиров; помещения магазина, в котором предусмотрена продажа жидкого моторного топлива и помещения общественного питания.

7.12 Помещения категории "В", а также кладовые магазина для хранения горючих жидкостей следует размещать у наружных стен зданий с оконными проемами.

7.13 Здания и сооружения АЗС должны быть одноэтажными I, II, IIIа степени огнестойкости. Максимальная общая площадь зданий должна соответствовать [6].

7.14 В помещениях, где в результате технологического процесса могут выделяться пары нефтепродуктов, обеспечивается не менее двух выходов, расположенных в противоположных концах.

7.15 Материалы, применяемые для покрытия полов, должны быть устойчивы к воздействию нефтепродуктов.

7.16 Прокладывать трубопроводы для транспортирования пожаро-, взрывоопасных, ядовитых и едких веществ через бытовые, подсобные и административно - хозяйственные помещения, помещения электроустановок, вентиляционные камеры не допускается.

7.17 Навесы над технологическим оборудованием и заправочными колонками должны быть выполнены из негорючих материалов. Устройство навесов с непротвешиваемыми объемами (пазухами, карманами) не допускается.

Устройство навесов над площадками для слива топлива из автоцистерн и над надземными резервуарами для хранения жидкого моторного топлива не допускается.

7.18 Конструктивные элементы здания АЗС должны обеспечить его взрыво- и пожаробезопасность при нормальной эксплуатации и защиту в случае внештатной ситуации.

7.19 Не допускается производить (без утвержденного проекта) переоборудование электросетей, устанавливать нестандартные предохранители, пользоваться кустарными и неисправными электронагревательными приборами.

8 ТРЕБОВАНИЯ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

8.1 Общие требования пожарной безопасности на АЗС

8.1.1 Для всех помещений, зданий и наружных установок должны быть установлены категории по взрывопожарной и пожарной опасности.

8.1.2 Категории помещений, зданий и сооружений, а также наружных установок (при их наличии) по взрывопожарной и пожарной опасности следует определять в соответствии с требованиями Приложения 3 Технического регламента «Общие требования к пожарной безопасности», с учетом документа «Категорирование по взрывопожарной опасности и классификации взрывоопасных зон объектов автозаправочных станций (АЗС) и топливозаправочных пунктов (ТЗП)».

8.1.3 В целях предотвращения распространения пожара на соседние здания и сооружения, сокращения ущерба от пожара, доступности зданий для защиты людей и имущества, необходимо выполнять следующие противопожарные требования:

а) строго соблюдать минимальные расстояния между зданиями и сооружениями, регламентируемые противопожарными нормами;

б) АЗС должны иметь источники наружного и внутреннего водоснабжения для тушения возможных пожаров;

в) к рекам и водоемам следует предусматривать подъезды для забора воды пожарными машинами;

г) обеспечить беспрепятственный доступ к зданиям и сооружениям со всех сторон пожарной техники, технических средств спасательных и медицинских служб;

д) территория, здания, сооружения и строения АЗС должны оборудоваться системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализацией, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре в соответствии с требованиями Технического регламента «Требования по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре».

8.1.4 Ограждение территории АЗС должно быть продуваемым и выполненным из негорючих материалов.

8.1.5 Не допускается озеленение территории АЗС кустарниками и деревьями, выделяющими при цветении хлопья, волокнистые вещества или опушенные семена.

8.1.6 В зданиях АЗС запрещается предусматривать помещения для проведения огневых и сварочных работ.

8.2 Взрывобезопасность АЗС

8.2.1 Электрооборудование и КИП АЗС, расположенные во взрывоопасных зонах, следует выполнять во взрывозащищенном исполнении.

8.2.2 В системе вентиляции помещений предусматривается сброс (вытяжку) воздуха, который осуществляется из верхней части помещений, через проемы в стенах или через дефлекторы в потолочном перекрытии

9 ТРЕБОВАНИЯ К ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМУ ОБОРУДОВАНИЮ АЗС

9.1 Категории по взрывопожарной и пожарной опасности зданий и помещений АЗС определяются в соответствии с требованиями Приложения 3 Технического регламента «Общие требования к пожарной безопасности».

9.2 АЗС должны оснащаться топливораздаточными колонками, обеспечивающими газовозвратную систему сбора из бака автомобиля загрязняющих веществ, и другим технологическим оборудованием, допущенным к применению на территории Республики Казахстан и имеющим сертификат соответствия. Применение топливораздаточных колонок без газовозвратной системы сбора загрязняющих веществ согласовывается с органами государственного санитарного и экологического надзора.

9.3 Резервуары для хранения топлива следует применять в соответствии с требованиями [13] и [16].

Конструкция резервуаров должна предусматривать возможность очистки от остатков хранимого топлива, проветривания и дегазации при их ремонте.

9.4 Для перекрытия трубопроводов подачи топлива к топливораздаточным колонкам перед резервуарами следует предусматривать запорные вентили на трубопроводах подачи топлива. Доступ к запорным вентилям должен быть свободным.

9.5 Резервуары хранения бензина должны быть оборудованы газоуравнительной системой с применением дыхательных клапанов повышенного давления и возвратом паровоздушнoй смеси, вытесняемой из резервуаров в автоцистерну. На участках

трубопроводов газоуравнительной системы между резервуарами, на выходе трубопроводов дыхательной системы и у мест их подсоединения к резервуарам следует предусматривать установку огнепреградителей.

Устройство общей газоуравнительной системы между резервуарами (камерами) с бензином и дизельным топливом не допускается.

9.6 Трубопроводы газоуравнительной системы должны быть устроены из негорючих материалов, оснащены огнепреградителями или дыхательными клапанами со встроенными огнепреградителями, сохраняющими их работоспособность в любое время года.

9.7 Резервуары для подземного хранения топлива должны быть оборудованы системами контроля их герметичности.

9.8 Насосы для наполнения должны быть оснащены (независимо от их автоматического выключения) ручными выключателями электропитания, располагаемыми как в помещении операторной, так и у насосов или площадки для АЦТ.

9.9 Ввод трубопровода в резервуары для подземного хранения топлива должен быть предусмотрен выше номинального уровня их заполнения. Устройство люков, штуцеров, патрубков и другого оборудования ниже указанного уровня запрещается.

9.10 Конструкции технологической шахты и ввода трубопроводов через ее стенки должны исключать возможность проникновения утечек топлива из нее в грунт.

9.11 Оценка степени агрессивности воздействия окружающей среды и защита от коррозии наружной поверхности надземных резервуаров и трубопроводов осуществляется в соответствии со [2].

9.12 При прокладке стальных трубопроводов необходимо руководствоваться СН 527.

Трубопроводы должны быть минимальной протяженности и обеспечивать возможность выполнения всех технологических операций на АЗС при сохранении качества и количества нефтепродуктов

9.13 Технологическое оборудование должно обеспечивать уровни шума и вибрации, не превышающие допустимые согласно требованиям гигиенических нормативов.

9.14 Для снижения воздействия шума от оборудования на прилегающие населенные территории, при необходимости, должны быть установлены шумозащитные стенки.

9.15 АЗС следует оборудовать молниезащитой согласно требований норм [3]

9.16 На АЗС должны использоваться ТРК, обеспечивающие автоматическую блокировку подачи топлива при номинальном заполнении топливного бака транспортного средства.

9.17 Наполнение резервуаров топливом из АЦТ должно осуществляться через трубопровод налива, проложенный подземно, и с использованием устройств, препятствующих распространению пламени по линии наполнения резервуара.

9.18 Все трубопроводы для топлива и его паров, расположенные над землей или в свободном пространстве шахт резервуаров и технологических колодцев, должны быть выполнены из металла, а соединения должны оснащаться устройствами, исключаящими их разгерметизацию.

9.19 Допускается применение для транспортировки топлива трубопроводов из пластмасс, при условии их подземной бесканальной прокладки и защиты от механических повреждений.

9.20 Линии выдачи топлива должны быть оборудованы обратными клапанами, открываемыми давлением или разряжением, создаваемыми насосами этих линий, и герметично закрываемыми при обесточивании указанных насосов.

9.21 Допускается использование для нескольких ТРК общего трубопровода подачи топлива из одного или нескольких резервуаров при условии наличия запорной арматуры на этих трубопроводах перед каждой ТРК и каждым резервуаром.

9.22 Стенки технологических шахт резервуаров и колодцев, в которых размещается оборудование с топливом или его парами, а также имеется свободное пространство, должны выполняться из негорючих материалов. В остальных случаях допускается использование трудногорючих материалов. Устройство крышек технологических шахт или колодцев, в которых имеется указанное оборудование, должно исключать возможность попадания в них атмосферных осадков и искрообразования при открытии–закрытии крышки.

9.23 Резервуары (наземные, подземные) для хранения топлива должны иметь поддоны на случай перелива, разлива нефтепродуктов или аварии.

9.24 Контейнер для хранения нефтепродуктов должен иметь лестницу для подъема на кровлю и доступа к горловине резервуара и оборудованию.

10 ТРЕБОВАНИЯ К ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОМУ ОБЕСПЕЧЕНИЮ АЗС

10.1 Системы водоснабжения и канализации

10.1.1 На территории стационарных АЗС следует предусматривать системы хозяйственно-питьевого, производственного и противопожарного водоснабжения. Допускается объединение противопожарного водопровода с хозяйственно-питьевым и/или производственным.

Соединение сетей хозяйственно-питьевого водопровода с сетями водопроводов, подающих воду не питьевого качества, не допускается.

10.1.2 При проектировании водоснабжения и водоотведения АЗС должны соблюдаться требования [5], [7], [8], [17] и настоящих строительных норм.

10.1.3 Водоснабжение АЗС следует предусматривать от водопроводных сетей. Допускается предусматривать для хозяйственно-питьевых нужд привозную воду. Привозная вода должна храниться в емкостях, изготовленных из материалов, разрешенных к применению в Республике Казахстан.

Качество воды для хозяйственно-питьевых нужд должно отвечать требованиям действующих санитарно-эпидемиологических правил и норм «Санитарно-эпидемиологические требования к качеству воды централизованных систем питьевого водоснабжения».

Необходимо предусматривать специальную окраску сооружений технического водопровода, исключающую возможность использования технической воды для питьевых целей.

10.1.4 Расход воды на наружное пожаротушение следует определять расчетом. При определении расчетного расхода воды на пожаротушение расходы воды на хозяйственные нужды учитывать не следует.

10.1.5 Мойка автомобилей должна иметь обратное водоснабжение.

10.1.6 На территории АЗС следует предусматривать системы водоотведения:

- производственную или производственно–дождевую канализацию для приема производственных сточных вод от зданий и помещений и дождевых вод с открытых площадок сливных устройств, площадки резервуаров нефтепродуктов;
- бытовую канализацию для приема бытовых сточных вод от санитарных приборов и душевых.

10.1.7 Подтоварные воды и воды от зачистки резервуаров нефтепродуктов сбрасывать в сеть канализации не допускается. Эти стоки должны быть отведены по трубопроводам в емкости для последующей утилизации.

10.1.8 Бытовые сточные воды допускается отводить в сети канализации населенного пункта. В случае отсутствия в районе строительства АЗС системы водоотведения необходимо предусматривать местные очистные сооружения, проектирование которых следует выполнять согласно требованиям [5].

10.1.9 Схемы и методы обработки осадка сточных вод АЗС следует определять в каждом конкретном случае при проектировании.

10.1.10 Проектирование канализационных насосных станций на территории АЗС следует выполнять в соответствии с требованиями [5].

10.1.11 Не допускается присоединение бытовой канализации к производственной.

10.1.12 Производственно-ливневая канализация должна быть оборудована очистными сооружениями (нефтеловушки и отстойники закрытого типа). Для дождевой канализации допускается устройство лотков, перекрытых съемными плитами и решетками.

10.1.13 Отвод дождевых вод с площадок наземного резервуарного хранения нефтепродуктов надлежит предусматривать через распределительный колодец с задвижками, позволяющими направлять воды при нормальных условиях в систему дождевой канализации, а при появлении течи в резервуарах – в аварийный приемник-резервуар, входящий в состав резервуаров нефтепродуктов.

10.1.14 Эксплуатация АЗС без системы сбора и очистки сточных вод не допускается.

10.2 Отопление и вентиляция

10.2.1 При проектировании отопления и вентиляции АЗС должны соблюдаться требования [9], [17] и настоящих строительных норм, а также [19].

10.2.2 Обогрев здания АЗС должен осуществляться электронагревателями с закрытым исполнением нагревательного элемента и только заводского изготовления во взрывозащищенном исполнении.

10.2.3 Вентиляция здания АЗС должна предусматриваться естественная, либо с использованием автономных кондиционеров (Сплит систем).

10.2.4 Для обеспечения требуемых условий воздушной среды в помещениях технического обслуживания следует предусматривать общеобменную приточно-вытяжную вентиляцию с механическим побуждением, с учетом режима работы предприятия и количества вредных выделений, устанавливаемых в технологической части проекта.

10.2.5 В производственных помещениях категорий «А» и «Б» следует предусматривать, кроме основной приточно-вытяжной вентиляции, также аварийную вентиляцию с автоматическим включением вентиляторов от сигнализатора взрывоопасных концентраций.

10.2.6 Аварийная вентиляция должна обеспечивать 8-кратный воздухообмен в час по полному внутреннему объему помещения, в дополнение к воздухообмену, создаваемому основной вентиляцией.

10.2.7 Системы отопления и вентиляции должны обеспечивать в производственных помещениях параметры микроклимата и состояние воздушной среды в соответствии с техническими требованиями заводов-изготовителей и санитарно-эпидемиологическими требованиями к производственным объектам.

10.2.8 Вентиляционное оборудование, обслуживающее помещение категории «А» должно быть выполнено во взрывобезопасном исполнении.

10.3 Электроснабжение, электрооборудование, молниезащита, связь, автоматизация производственных процессов

10.3.1 Электрооборудование зданий и помещений должно быть выполнено в соответствии с требованиями норм СН РК 4.04-23, [10] и настоящих строительных норм.

10.3.2 Исполнение электрооборудования и средств автоматизации, размещенных во взрывоопасных зонах, должно соответствовать классификации помещений и наружных установок по взрывопожарной и пожарной опасности.

10.3.3 Здания и сооружения АЗС следует оборудовать молниезащитой с учетом местных условий и в соответствии с требованиями норм [3].

10.3.4 Резервуары, продуктопроводы и технологическое оборудование должны быть присоединены к заземляющему контуру для защиты от зарядов статического электричества. Для снятия статического электричества следует предусматривать устройство для заземления автоцистерн при сливе нефтепродуктов, а также в случае временной стоянки автоцистерн на территории АЗС.

10.3.5 Все электроустановки, металлические конструкции подлежат заземлению.

10.3.6 Заземление выполняется в соответствии с [10].

10.3.7 Все соединения молниеприемников с токоотводами и заземляющими устройствами должны быть выполнены сваркой.

10.3.8 Электрооборудование АЗС, расположенное во взрывоопасной зоне, следует выполнять во взрывозащищенном исполнении.

Не допускается во взрывоопасных зонах устанавливать электрооборудование, не имеющее маркировки по взрывозащите.

10.3.9 В отношении обеспечения надежности электроснабжения электроприемники АЗС относятся к III категории.

Электроприемники систем автоматической пожарной сигнализации, автоматические установки пожаротушения и оповещения людей о пожаре относятся к I категории надежности и должны иметь дополнительный автономный источник электроснабжения.

10.3.10 Территория АЗС должна иметь наружное освещение, включаемое в темное время суток в соответствии с существующими нормами.

Особое внимание должно быть уделено освещению мест заправки и слива нефтепродуктов.

10.3.11 Охранное освещение предусматривается отдельно от сети наружного освещения.

10.3.12 АЗС должна быть оснащена телефонной (проводной или беспроводной) или радиосвязью и громкоговорящей связью.

Постоянное место нахождения обслуживающего персонала оборудуется телефонной (радиотелефонной) связью с диспетчерским пунктом нефтебаз.

10.3.13 Здания, помещения и сооружения АЗС должны быть оборудованы системой автоматической пожарной сигнализации и установками оповещения людей о пожаре с учетом требований [4].

10.3.14 При срабатывании автоматической пожарной сигнализации должны быть обеспечены:

- оповещение о пожаре обслуживающего персонала и людей, находящихся на территории АЗС;
- прекращение операций по наполнению резервуаров (сосудов) топливом;
- перекрытие запорной арматуры на трубопроводах подачи топлива в резервуар;

– автоматическое отключение всех топливораздаточных колонок и компрессорного оборудования.

10.3.15 Управление работой топливораздаточных колонок должно быть дистанционное или местное.

10.3.16 Расход закачиваемого в автомобили топлива учитывается счетчиками, встраиваемыми в ТРК.

10.3.17 Все применяемые средства измерения должны быть стандартизованными и иметь сертификаты о поверке (при необходимости).

10.3.18 Используемые методики выполнения измерений должны быть аттестованы.

10.3.19 Система автоматики АЗС выполняется в соответствии с техническими требованиями основного технологического оборудования.

10.3.20 Система управления АЗС должна автоматически отключать подачу топлива при возникновении пожара или других ситуаций, связанных с чрезвычайными ситуациями.

11 ТРЕБОВАНИЯ ПО ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

11.1 При проектировании, размещении, строительстве, реконструкции и эксплуатации АЗС должно быть обеспечено соблюдение требований экологического законодательства Республики Казахстан.

11.2 Для уменьшения загрязнения атмосферного воздуха, почвы и водоемов на территории АЗС следует:

- поддерживать в полной технической исправности резервуары и технологическое оборудование и обеспечивать их герметичность;

- отрегулировать дыхательные клапаны резервуаров на требуемое избыточное давление и вакуум и следить за их исправностью;

- оборудовать резервуары с бензином газовой обвязкой с применением дыхательных клапанов повышенного давления;

- сливать нефтепродукты из автоцистерн только с применением быстроразъемных муфт герметичного слива;

- обеспечить возврат паровоздушной смеси, вытесняемой из резервуаров при "больших" дыханиях в автоцистерны;

- обеспечить возврат паровоздушной смеси из баков автомобилей с применением газовозвратных систем;

- организовать сбор поверхностно-ливневых стоков с локальной очисткой;

- создавать зеленые зоны вокруг АЗС с учетом зоны загрязнения и эффектом аккумуляции загрязняющих веществ.

Охрану поверхностных и подземных вод от загрязнения производить согласно [14], [15].

11.3 Проведение мероприятий по определению загазованности воздуха, по ликвидации аварийных проливов и утечек нефтепродуктов, в том числе сбор и вывоз загрязненных почв, производить согласно действующих нормативных документов экологической безопасности.

11.4 Вывоз нефтесодержащих отходов, загрязненных сточных производственно-дождевых вод и мусора с территории АЗС должен быть регулярным, по мере накопления, и согласован с территориальными органами санитарно-эпидемиологического и экологического надзора.

11.5 Размер санитарно-защитной зоны (СЗЗ) для АЗС должен быть подтвержден расчетами рассеивания вредных веществ в атмосфере и соответствовать [18].

11.6 Присутствие вредных веществ в воздухе рабочей зоны АЗС и на границе СЗЗ (для жилых районов) не должно превышать предельно-допустимых концентраций (ПДК).

11.7 При разработке технологической части проекта следует предусматривать мероприятия по сбору нефти и нефтепродуктов при авариях и ремонте, как из технологических сооружений, так и из трубопроводов, а так же сбор нефтепродуктов во всех точках возможных потерь.

11.8 Сброс нефтепродуктов при аварии в канализацию не допускается.

11.9 Все оборудование, устанавливаемое на АЗС, должно удовлетворять условиям выполнения технологических операций механизированным способом и исключать загрязнение территории АЗС.

11.10 Основные требования к системе контроля и автоматизации по защите окружающей среды:

- предотвращение перелива нефти (нефтепродуктов) при поступлении их в резервуары путем автоматического перекрытия приемных электроприводных задвижек или остановки продуктовых насосов;

- защита технологических трубопроводов объекта от разрыва при повышении давления на приеме со стороны подающего магистрального трубопровода;

- контроль загазованности в помещениях машзалов насосных станций нефти и нефтепродуктов с помощью стационарных газоанализаторов;

- периодический контроль выбросов в атмосферу;

- контроль содержания нефти (нефтепродуктов) в очищенных сточных водах с помощью стационарных анализаторов (при наличии соответствующих приборов) или периодический контроль в лабораторных условиях.

11.11 При разработке генерального плана АЗС вертикальная планировка должна обеспечивать систему водоотвода.

11.12 В предотвращения загрязнения грунтовых вод и прилегающих земель земляные очистные или защитные сооружения должны быть нефилтрующими (шламокопители, пруды - отстойники, амбары и т.п.).

11.13 Комплекс природоохранных мероприятий и полная компенсация за наносимый вред природной среде, определяются в результате проведения оценки воздействия на окружающую среду.

11.14 В проектах АЗС должны быть предусмотрены системы постоянного контроля загазованности рабочих зон и приземной части территории с помощью стационарных (по мере их выпуска промышленностью) и переносных газоанализаторов. В период эксплуатации АЗС необходимо проводить производственный мониторинг окружающей среды в соответствии с требованиями экологического законодательства Республики Казахстан.

12 ТРЕБОВАНИЯ К ЭЛЕКТРОХИМИЧЕСКОЙ ЗАЩИТЕ

12.1 Проектируемые стальные подземные сооружения АЗС подлежат комплексной защите от почвенной коррозии защитными покрытиями и средствами электрохимической защиты.

12.2 Электрохимическую защиту коммуникаций проектируемой площадки АЗС следует выполнять с учетом электрохимической защиты примыкающих площадочных и линейных сооружений. При этом защита не должна оказывать вредное влияние на другие сооружения АЗС.

13 ТРЕБОВАНИЯ К ЭКСПЛУАТАЦИИ АЗС

13.1 Общие требования

Эксплуатация АЗС производится в соответствии с действующим законодательством и техническим регламентом «Требованиями промышленной безопасности при эксплуатации нефтебаз и автозаправочных станций».

13.2 Требования к безопасности при обслуживании машин и оборудования

13.2.1 При эксплуатации АЗС должны приниматься меры по предупреждению загрязнения почвы, воды открытых водоемов, атмосферного воздуха.

13.2.2 Оборудование, обеспечивающее контроль уровня топлива в резервуарах при сливе топлива должно находиться в исправном состоянии и периодически контролироваться.

13.2.3 На всех АЗС должны быть медицинские аптечки и средствами индивидуальной защиты персонала [19].

14 ТРЕБОВАНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ОТ НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЕВ И ДОСТУПНОСТИ ПОЛЬЗОВАНИИ

14.1 При проектировании АЗС должны быть выполнены конкретные мероприятия по доступности территории для инвалидов и других маломобильных групп населения с учетом местных условий и дополнительных требований СН РК 3.06-01.

14.2 Для обеспечения доступа водителей и пассажиров маломобильных групп населения к ААЗС должны быть предусмотрены:

- покрытия, которые не допускают скольжения при намокании;
- условия беспрепятственного и удобного передвижения маломобильных групп населения по участку автоматической автозаправочной станции.

14.3 Въезд на территорию автозаправочной станции оборудуется доступными для инвалидов элементами информации об объекте.

14.4 Система средств информации доступных для посещения маломобильных групп населения должна обеспечивать непрерывность информации, своевременное ориентирование и однозначное опознание объектов и мест посещения. Система средств информации должна давать информацию об ассортименте предоставляемых услуг, расположении путей эвакуации, предупреждать об опасности в экстремальных ситуациях и т.п.

14.5 Визуальная информация должна быть расположена на контрастном фоне с размерами знаков, соответствующими расстоянию рассматривания, и увязана с художественным решением интерьера.

БИБЛИОГРАФИЯ

- [1] СН РК 1.02-03-2011 Порядок разработки, согласования, утверждения и состав проектной документации на строительство.
- [2] СН РК 2.01-06-2013 Защита строительных конструкций от коррозии.
- [3] СНиП РК 2.02-05-2009* Пожарная безопасность зданий и сооружений.
- [4] СН РК 2.02-06-2012 Пожарная автоматика зданий и сооружений.
- [5] СНиП 2.04.03-85 Канализация. Наружные сети и сооружения.
и сельских поселений.
- [6] СНиП РК 3.02-09-2010 Производственные здания.
- [7] СНиП РК 4.01-02-2009 Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
- [8] СН РК 4.01-02-2011 Внутренний водопровод и канализация зданий и сооружений.
- [9] СН РК 4.02-02-2011 Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха.
- [10] СН РК 4.04-20-2013 Электротехнические устройства.
- [11] ГОСТ 12.1.029-80 Система стандартов безопасности труда. Средства и методы защиты от шума. Классификация.
- [12] ГОСТ 12.4.051-87 Система стандартов безопасности труда. Средства индивидуальной защиты органа слуха. Общие технические требования и методы испытаний.
- [13] ГОСТ 1510-84 Нефть и нефтепродукты. Маркировка, упаковка, транспортирование и хранение.
- [14] ГОСТ 17.1.3.05-82 Охрана природы. Гидросфера. Общие требования к охране поверхностных и подземных вод от загрязнения нефтью и нефтепродуктами.
- [15] ГОСТ 17.1.3.06-82 Охрана природы. Гидросфера. Общие требования к охране подземных вод.
- [16] ГОСТ 17032-71 Резервуары стальные горизонтальные для нефтепродуктов. Типы и основные размеры.
- [17] ВСН 01-89 Предприятия по обслуживанию автомобилей.
- [18] Санитарно-эпидемиологические правила и нормы «Санитарно-эпидемиологические требования к качеству воды централизованных систем питьевого водоснабжения», утвержденных приказом и.о. Министра здравоохранения Республики Казахстан от 28 июня 2004 года N 506.
- [19] СанПиН 1.02.006-94 Санитарные нормы микроклимата производственных помещений.

УДК 658.562

МКС 91.020

Ключевые слова: автозаправочная станция, генеральный план, расстояния между зданиями и сооружениями, вертикальная планировка, инженерные сети, санитарно-защитная зона.

Ресми басылым

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӨНЕРКӘСІП ЖӘНЕ ҚҰРЫЛЫС
МИНИСТРЛІГІНІҢ ҚҰРЫЛЫС ЖӘНЕ ТҰРҒЫН ҰЙ-КОММУНАЛДЫҚ
ШАРУАШЫЛЫҚ ІСТЕРІ КОМИТЕТІ

**Қазақстан Республикасының
ҚҰРЫЛЫС НОРМАЛАРЫ**

ҚР ҚН 3.03-07-2012

**ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ЖОБАЛАУ.
СТАЦИОНАРЛЫҚ ТИПТЕГІ АВТОЖАНАРМАЙ
СТАНЦИЯЛАРЫ**

Басылымға жауаптылар: «ҚазҚСҒЗИ» АҚ

050046, Алматы қаласы, Солодовников көшесі, 21
Тел./факс: +7 (727) 392-76-16 – қабылдау бөлмесі

Издание официальное

КОМИТЕТ ПО ДЕЛАМ СТРОИТЕЛЬСТВА И ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО
ХОЗЯЙСТВА МИНИСТЕРСТВА ПРОМЫШЛЕННОСТИ И СТРОИТЕЛЬСТВА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

**СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ
Республики Казахстан**

СН РК 3.03-07-2012

**ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ
АВТОЗАПРАВочНЫЕ СТАНЦИИ
СТАЦИОНАРНОГО ТИПА**

Ответственные за выпуск: АО «КазНИИСА»

050046, г. Алматы, ул. Солодовникова, 21
Тел./факс: +7 (727) 392-76-16 – приемная